ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Osasto/käsittelijä Avdelning/handläggare

CIRKULÄR 35/86

Päivämäärä Datum
16.10.1986

Till arbetspensionsanstalterna

TILLÄMPNINGSANVISNINGAR GÄLLANDE DELTIDSPENSIONEN

Till arbetspensionsanstalterna har som bilaga till cirkulär 15/86 sänts regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för arbetstagare och vissa andra därtill anslutna lagar och som bilagor till cirkulär 24/86 och 25/86 de vid presidentföredragningen stadfästa lagtexterna. Lagarna träder i kraft 1.1.1987.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

BILAGOR

Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare
Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden
Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare
Lag om ändring av lagen om pension för företagare
Lag om ändring av 27 § sjukförsäkringslagen
Lag om ändring av 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa
Förfrågningsblankett till arbetstagare för kontroll av pensionsrätten
Förfrågningsblankett till företagare för kontroll av pensionsrätten
Blankett (ETK 2171) för utredning av avslutande av företagarförsäkring och av företagarverksamhet vid deltidspensionering

Postiosoite Postadress
PL 11 00521 HELSINKI
PB 11 00521 HELSINGFORS

Käyntiosoite Besöksadress
Opastinsilta 7 00520 HELSINKI
Semaforbron 7 00520 HELSINGFORS

Puhelin Telefon
(90) 1511

Pankkitilit Bankkonton
KOP 142610-4301
SYP 229838-581
SKOP 400031-1235
SHOP 572333-161
STS 710106-8117
PSP 5041-6

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sida

DELTIDSPENSION 1

1. ALLMÄNT 1

2. FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ATT PENSION SKALL BEVILJAS 1
   2.1. Ålder 1
   2.2. Förhindrande pensioner 2
   2.3. Kravet gällande heltidsarbete före pensioneringen 2
   2.4. Kravet gällande återstående tid 4
   2.5. Kravet gällande arbetshistorians längd 5
   2.6. Kraven gällande minskningen i förvärvsinkomsten och arbetstiden 7
      2.6.1. Minskning i arbetstiden 7
      2.6.2. Kraven gällande minskningen i förvärvsinkomsten 8
      2.6.3. Minskning i arbetsinsatsen 8
      2.6.4. Avvikelser i arbetstidsminskningen och inkomstbortfallet 9
   2.7. Kravet gällande oavbrutet deltidsarbete 9

3. BEGREPP OCH DEFINITIONER 10
   3.1. Definition av pensionsfallstidpunkten 10
   3.2. Stabiliserad förvärvsinkomst 10

4. ANSÖKAN OM PENSION 13
   4.1. Ansökningsblanketten 13
   4.2. Rådgivning 13

5. AVGÖRANDE AV PENSIONSANSÖKAN 14
   5.1. Beslutsfattande pensionsanstalt 14
   5.2. Tilläggsutredning 15
      5.2.1. Utredningar av företagarna 16
      5.2.2. Ändringar i företagarförsäkringen 17

6. PENSIONENS BELOPP 18
   6.1. Deltidspensionsgrundande inkomstbortfall 18
      6.1.1. Ett förvärvsarbete 18
      6.1.2. Samtidiga förvärvsarbeten 20
         6.1.2.1. Pension beviljas på grund av alla samtidiga förvärvsarbeten .. 20
         6.1.2.2. Pension beviljas på grund av endast en del av de samtidiga förvärvsarbetena 21
   6.2. Deltidspensionens belopp 24
   6.3. Deltidspensionens maximibelopp 25
   6.4. Ny uträkning av deltidspensionens belopp 27
   6.5. Nytt beviljande av pensionen 28
   6.6. Registrerade tilläggsförmåner 29

7. BÖRJEDAG FÖR DELTIDSPENSIONEN SAMT DESS AVSLUTANDE .. 29
7.1. Börjedag för pensionsutbetalningen 29
7.2. Pensionsbeslut då pensionen börjar 30

8. ANNAN PENSION SOM FORTSÄTTNING PÅ DELTIDSPENSION 31
8.1. Förhöjning för de äldre åldersklasserna 31
8.2. Ändring av deltidspension till invalidpension .. 33
8.3. Ändring av deltidspension till ålderspension ... 34
8.3.1. Deltidsarbete fortsättningsvis efter 65 års åldern 34
8.4. Arbetslöshets- och familjepensionens belopp efter en deltidspension 36

9. ÖVERVAKNING AV PENSIONSTAGARNAS DELTIDSARBETE 36
9.1. Pensionstagarens skyldigheter 36
9.2. Arbetsgivarens anmälningsskyldighet 37
9.3. Pensionsanstaltens övervakningsåtgärder 37
9.4. Indragning av deltidspension 38

10. ANSVARSFÖRDELNING 39

11. IKRAFTTRÄDANDE 39

DELTIDSPENSION

1. ALLMÄNT

Den flexibla pensioneringen består av tre olika pensionsformer som kompletterar varandra. Av dessa infördes den individuella förtidspensionen samt förtida och uppskjuten ålderspension med början från ingången av år 1986.

Den tredje pensionsformen, deltidspension, införs 1.1.1987 och möjliggör en stegvis övergång från arbete till pension. Deltidspensionen gäller tillsvidare APL, KAPL, LFöPL och FöPL. Deltidspension kan inte beviljas enligt KoPL. Deltidspensioneringen gäller inte heller folkpensionen.

Avsikten med deltidspensionen är att ge en till åren kommen arbetstagare möjlighet att utnyttja sin återstående arbetsförmåga och arbetslust på ett smidigare sätt än hittills, om deltidsarbete kan ordnas. Genom att minska sin arbetsinsats kan en arbetstagare i åldern 60-64 år under vissa förutsättningar ta ut deltidspension, varvid pensionen ger ersättning för inkomstbortfallet.

Företagare och lantbruksföretagare skall antingen minska sin arbetsinsats till hälften eller helt och hållet avsluta sin verksamhet. Om företagarverksamheten helt avslutas måste företagaren fortsätta i ett förvärvsarbete som omfattas av en annan pensionslag för att villkoren för utfående av deltidspensionen skall uppfyllas.

Anvisningarna och föreskrifterna nedan gäller APL men genom hänvisningsstadganden även KAPL, FöPL och LFöPL, om inte annat uttryckligen sägs. När det i det följande talas om företagare, avses härmed såväl företagare som lantbruksföretagare, om inte annat framgår av sammanhanget.

2. FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ATT PENSION SKALL BEVILJAS (4 f § APL)

I lagen stadgas om ett flertal förutsättningar för att deltidspension skall beviljas. För att sökanden skall utfå deltidspension måste såväl sökanden som sökandens arbete fylla alla de krav, för vilka en redogörelse ges nedan i denna punkt.

2.1. Ålder

Den nedre åldersgränsen för utfående av deltidspension är 60 år. Pensionen kan beviljas tidigast från början av månaden efter den då 60 års åldern uppnås. Deltids-

pension kan å andra sidan inte beviljas arbetstagare som fyllt 65 år.

2.2. Förhindrande pensioner (4 f § 1 mom. 1 punkten APL)

En förutsättning för rätten att utfå deltidspesion är, att sökanden inte har rätt att erhålla i 8 § 4 mom. APL avsedd grundpension eller annan därmed jämförlig på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension. Med sistnämnda pension avses bland annat sådan pension som beviljas enligt statens och kommunens gamla pensionsstadganden. Familjepension är inte en här avsedd förhindrande pension.

Avträdelsepension, pensioner enligt trafikförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- eller militärskadelagen samt enligt folkpensionslagen och pension från utländskt pensionssystem är inte till hinders för beviljande av deltidspension, om de övriga förutsättningarna för utfående av pensionen har uppfyllts.

Lagens ordalydelse "inte har rätt att erhålla" avser här, att arbetstagare, inte får ovannämnd pension. Arbetstagaren skall anses vara ovan åsyftad pensionstagare också i de fall då pension inte utbetalas till följd av samordning av pensioner.

Den omständigheten, att en arbetstagare inte har ansökt om en sådan pension som han på grund av uppnådd pensionsålder vore berättigad till från exempelvis statens pensionssystem, förhindrar däremot inte att deltidspension beviljas.

2.3. Kravet gällande heltidsarbete före pensioneringen (4 f § 1 mom. 2 punkten APL och 4 f § 2 mom. APL)

Den minskade arbetsinsats som avsikten med deltidspensionen bygger på förutsätter att deltidsarbetet har föregåtts av ett inte helt kortvarigt förvärvsarbete på heltid.

Med förvärvsarbete på heltid avses enligt 4 f § 2 mom. APL sådant arbete, vari arbetstiden varit lika lång som den i branschen normalt tillämpade maximala arbetstiden för arbetstagare på heltid. Om arbetstagaren arbetar i två eller flera samtidiga arbetsförhållanden eller jämsides som företagare och den sammanräknade arbetstiden i dessa arbeten är minst 35 timmar i veckan, har kravet på förvärvsarbete på heltid uppfyllts.

Såväl inom den privata som inom den offentliga sektorn förekommer det yrken, för vilka maximal arbetstid inte har fastslagits. Detta gäller exempelvis för en del städare och gårdskarlar. I fråga om dessa måste kravet på att heltidsarbetet har uppfyllts utredas särskilt utgående från arbetstagarens egna uppgifter och de inom branschen tillämpade normerna.

Förutsättningen är, att arbetstagaren under 18 månaders tid omedelbart innan deltidspensionen börjar i minst 12 månader haft ett sådant heltidsarbete som berättigar till i 8 § 4 mom. APL avsedd grundpension eller annan därmed jämförbar pension. I detta sammanhang beaktas även det arbete som lyder under sådana pensionslagar enligt vilka deltidspension inte kan beviljas, exempelvis arbete som omfattas av KoPL eller den offentliga sektorns pensionslagar.

Däremot kommer här inte i fråga sådant arbete som ger rätt till pension enligt utländska pensionssystem, om eventuellt annat inte framgår av de socialtrygghetskonventioner Finland slutit med andra länder.

När tiden i heltidsarbete avgörs, beaktas inte sådana perioder då pensionssökanden eventuellt fått invalid- eller arbetslöshetspension, utan sökanden måste faktiskt ha förvärsarbetat på heltid i minst 12 månader under den 18 månader långa granskningsperioden. Kravet gäller som sådant även KAPL-arbetstagare. 12-månaders kravet förutsätter likväl inte att heltidsarbetet fortgår utan avbrott i en följd, utan de erforderliga 12 månaderna kan bestå av skilda heltidsarbetsperioder.

En företagare anses förvärvsarbeta på heltid på det sätt lagen kräver, när företagaren endast har sin företagarverksamhet och den stabiliserade inkomstnivån överstiger 35.442 mk (ind. 1165) om året. Motsvarande stabiliserade inkomstnivå för en lantbruksföretagare är 17.721 mk om året (ind. 1165). Beloppet för FöPL-arbetsinkomsten beror på, att även den halverade arbetsinkomsten måste uppfylla kraven för att verksamheten skall omfattas av FöPL. Beloppet för LFöPL-arbetsinkomsten i sin tur beror på att den halva LFöPL-arbetsinkomsten skall överstiga gränsbeloppet i 1 § APL. När det kontrolleras om företagarnas heltidsarbete fyller de uppställda kraven tillämpas de här nämnda anvisningarna, om inte annat framgår. Ifall företagaren även har annat förvärvsarbete, skall arbetstiden alltid utredas särskilt. För uträkning av den stabiliserade inkomstnivån redogörs i punkt 3.2.

2.4. Kravet gällande återstående tid (4 f § 1 mom. 3 punkten APL)

För att pensionssökanden skall ha rätt att utfå deltidspension förutsätts det, att den återstående tiden på basen av hans under arbetspensionslagarna (APL, KAPL, LFöPL och FöPL, men inte KoPL) lydande förvärvsarbete skulle beaktas på samma sätt som, om sökanden hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar.

När pensionssökandena informeras är det skäl att framhålla, att övergången till deltidsarbete före 60-års åldern inte bör ske så att sökanden inte längre har rätt att tillgodoräkna sig återstående tid på basen av sitt heltidsarbete. I fråga om att bibehålla rätten att beakta återstående tid tillämpas beträffande deltidsarbete som börjat innan 60 års åldern uppnåtts anvisningarna i exemplen 1 och 2.

Exempel 1

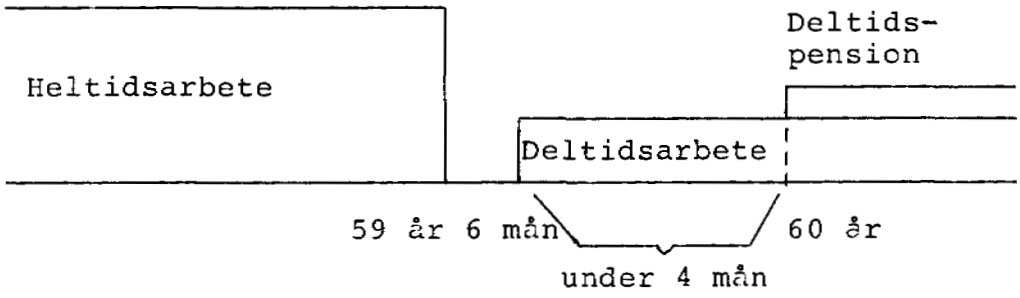

Deltidspension kan beviljas från början av den månad som följer efter 60-års dagen, om alla de övriga förutsättningarna för utfående av pensionen har uppfyllts under samma månad. Förvärvsinkomsten för den återstående tiden kan i exemplet räknas utgående från heltidsarbetet.

Ifall deltidsarbetet hade pågått mer än fyra månader, skulle förvärvsinkomsten för den återstående tiden bestämmas utgående från deltidsarbetet, och det hade då inte varit möjligt att bevilja deltidspension. Tidigast möjliga avslutningsdag för heltidsarbetet är 6 mån före 60-års dagen för att det i föregående punkt angivna kravet på heltidsarbete (12/18-månader) för beviljande av pensionen skall uppfyllas.

Exempel 2

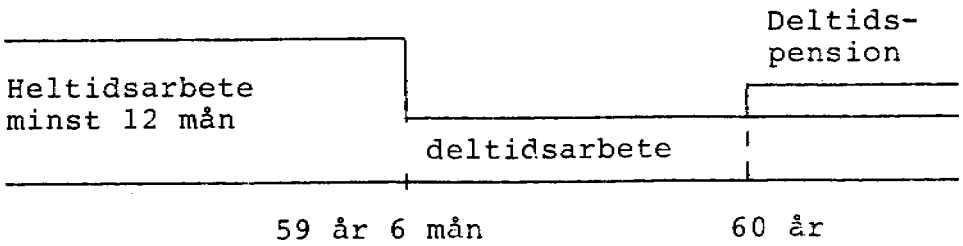

I exemplet är det fråga om övergång till deltidsarbete inom samma arbetsförhållande. I en sådan situation begås så, att heltidsarbetsperioden och deltidsarbetsperioden betraktas som ett enda arbetsförhållande, och ett eventuellt redan genomfört tekniskt avbrytande upphävs.

2.5. Kravet gällande arbetshistorians längd (4 f § 1 mom. 4 punkten APL)

Deltidspensionen är avsedd för dem som länge och förhållandevis regelbundet varit med i arbetslivet. För den skull förutsätts det enligt lagens ordalydelse, att en arbetstagare "under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början i sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. APL nämnd grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension". Med detta avses, att t i d e n under vilken pension intjänats omfattar minst fem år.

"Under en tid av 15 kalenderår omedelbart före" avser uttryckligen hela kalenderår och således inte tidrymden "år". Av den orsaken utelämnas det sista påbörjade kalenderåret när det granskas om kravet gällande arbetshistorian är uppfyllt eller inte.

När 5 års tiden beräknas, beaktas endast sådant förvärvsarbete som lyder under arbetspensionslagarna. Detta innebär, att företagarperioder kortare än 4 månader och kalenderår med lägre KAPL- eller KoPL-arbetsförtjänster än gränsbeloppen inte kan beaktas vid beräkning av 5 års tiden.

I de fall då sökanden haft jämsidiga förvärvsarbeten beaktas den samtidiga tiden endast en gång. Om sökanden till exempel haft två jämsidiga APL-arbetsförhållanden som vardera pågått i tre år, medtas av dessa i den erforderliga fem års tiden endast tre år och inte sex år. Då ett kalenderår, under vilket en person haft KoPL-arbetsförtjänster minst 4.430,28 mk (ind. 1165), i sin helhet betraktas som jämförbart med

ett arbetsförhållande, räknas även ett sådant kalenderår som förvärvsarbetsår.

I detta sammanhang, tvärtemot vad fallet var i fråga om förvärvsarbetskravet gällande de senaste 18 månaderna, beaktas även pensionstid med heleffektiv pension vid beräkning av 5 års tiden, emedan sådan pensionstid även är pensionsgrundande tid.

Pension på grund av utländsk lag beaktas inte.

KAPL

Den tidsmässiga längden av KAPL-arbeten under granskningsperioden om 15 år bedöms utgående från lönebeloppen så, att en arbetsförtjänst som uppgår till det i 1 § 1 mom. APL angivna beloppet 738,38 mk (ind. 1165) motsvarar en månads förvärvsarbete. Det sammanlagda beloppet av KAPL-löner under ett kalenderår divideras med det nämnda APL-beloppet. Av den månadskvot som härigenom erhålls beaktas endast hela kalendermånader och högst så många månader som behövs för att de tillsammans med övriga redan omnämnda pensionsintjäningsmånader är 12 månader per år.

Detta innebär sålunda, att om KAPL-lönerna tillsammans är minst 8.860,56 mk (ind. 1165) under ett år, ingår i detta år 12 deltidspensionsgrundande månader.

Om KAPL-lönerna något år har stannat under det i 5 § 1 mom. KAPL angivna 200 marks (ind. 100) gränsbeloppet, har ingen KAPL-pension intjänats under detta år och året kan då inte heller beaktas när den nödvändiga tiden uträknas.

Exempel 3

En arbetstagare ansöker om deltidspension år 1988. Granskningsperioden om 15 år därförinnan omfattar då åren 1973-1987. Han har förvärvsarbetat i arbeten underlydande olika pensionslagar och dessutom utfått heleffektiv pension för tiden 1.2.1983 - 31.10.1984.

År	Förvärvs-arbete	KAPL/KoPL-löner ind. 1165		Intjänande-tid sammanl.
1973	StPL 5 mån	-	=	5 mån
1974	-	800 mk (KAPL)	=	-
1975	-	47.000 mk "	=	12 mån
1976	-	7.500 mk "	=	10 mån
1977	-	-		
1978	-	-		
1979	APL 2 mån	+ 3.000 mk (KAPL)	=	6 mån
1980	-	-		
1981	KTAPL 4 mån	+ 30.000 mk (KAPL)	=	12 mån
1982	APL 6 mån		=	6 mån
1983	pensionsperiod		=	11 mån
1984	"		=	10 mån
1985	-	-		
1986	-	5.000 mk (KoPL)	=	12 mån
1987	FöPL 10 mån	-	=	10 mån
			sammanl.	94 mån

Det behövs minst 60 månader och kravet på en intjänandetid om 5 år är sålunda uppfyllt.

2.6. Kraven gällande minskningen i förvärvsinkomsten och arbetstiden

2.6.1. Minskning i arbetstiden (4 f § 1 mom. 5 punkten APL)

APL, KAPL

För att utfå deltidspension måste en arbetstagare minska sitt under APL och KAPL lydande arbete så, att den kvarstående arbetstiden är i genomsnitt minst 16 och högst 28 timmar i veckan.

Om en arbetstagare samtidigt har två eller flera förvärvsarbeten, räknas minskningen i arbetstiden utgående från den totala arbetstiden. Arbetstiden kan också minskas på så sätt, att pensionstagaren helt avstår från sitt förvärvsarbete inom den privata sektorn men fortsätter att förvärvsarbeta inom den offentliga sektorn i den utsträckning deltidspensionen kräver.

När den kvarstående arbetstiden uträknas beaktas allt det förvärvsarbete som lyder under de i 8 § 4 mom. APL nämnda stadgandena. Om veckoarbetstiden varierar, räknas arbetstiden som ett medeltal av arbetstiden under en period om högst 16 veckor (se exempel 4).

Deltidsarbetet kan exempelvis ordnas så, att en arbetstagare arbetar regelbundet med 20 timmars arbetsvecka eller så, att arbetstagaren arbetar 40 timmar varannan vecka.

Exempel 4

period

Arbets-tid timmar	10	10	10	10	40	10	10	10	10	40	10	10	10	10	40	10
Vecka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Medeltalet lika med 16 timmar i veckan under en 5 veckors period.

I exemplet har den genomsnittliga arbetstiden per vecka räknats så, att granskningstiden omfattar 5 veckor. Denna metod kan tillämpas, emedan arbetstiden enligt lagen räknas som ett medeltal av arbetstiden under sammanlagt högst en 16 veckors period i de fall då arbetstiden varierar från vecka till vecka.

2.6.2. Kraven gällande minskningen i förvärvsinkomsten (4 f § 1 mom. 7 punkten APL)

Utfåendet av deltidspension förutsätter, att även arbetstagarens förvärvsinkomst minskar i relation till den minskade arbetsinsatsen. Den kvarblivande förvärvsinkomsten skall vara 35 - 70 procent av de stabiliserade förvärvsinkomsterna före övergången till deltidsarbete.

Inkomstgränserna motsvarar de beträffande arbetstiden angivna kraven utgående från ett heltidsarbete om 40 arbetstimmar i veckan. Minskningen i förvärvsinkomsten behöver likväl inte strikt följa minskningen i arbetstiden.

Utöver minimiarbetstiden om 16 timmar i veckan förutsätts det, att förvärvsinkomsten av deltidsarbetet skall uppgå till minst det i 1 § APL angivna beloppet per månad (738,38 mark år 1986). Om pensionssökanden arbetar i flera arbetsförhållanden samtidigt, anses minimikravet i fråga om förvärvsinkomsten ha uppfyllts, om det sammanlagda lönebeloppet i alla arbetsförhållanden överskrider det nämnda beloppet.

2.6.3. Minskning i arbetsinsatsen (5 § FöPL, 6 § LFöPL)

FöPL, LFöPL

Att bestämma en företagares deltidsarbete är i praktiken svårare än i fråga om en arbetstagare. Av den orsaken har förutsättningarna för företagare att utfå deltidspension förenklats. En företagare får sålunda inte gradera minskningen i sitt förvärvsarbeta på samma sätt som en arbetstagare, utan företagaren måste

antingen minska sitt förvärvsarbete med hälften eller också helt avsluta sin verksamhet för att han skall få deltidspension enligt FöPL eller LFöPL.

Om företagaren helt avslutar sin verksamhet krävs det, att han samtidigt fortsätter i ett förvärvsarbete som omfattas av en annan pensionslag och som fyller lagens villkor i fråga om arbetstiden och arbetsförtjänsten (16-28 t/vecka, 738,38 mark i månaden). Likaså skall kravet på inkomstbortfallet självfallet även uppfyllas (återstående inkomst 35-70 % av den stabiliserade inkomstnivån).

Halveringsförutsättningen uppfylls om det kan anses, att arbetsinsatsen sjunker till hälften av den FöPL-LFöPL-nivå som gäller vid pensionsfallsdagen. Den faktiska arbetsinsatsen vid deltidspensioneringen skall minska med hälften, vilket i allmänhet leder till att även den stabiliserade arbetsinkomsten sjunker med hälften.

Företagaren skall för pensionsanstalten förete utredning över den minskade arbetsinsatsen (se punkt 5.2.1.).

2.6.4 Avvikelser i arbetstidsminskningen och inkomstbortfallet (4 f § 4 mom. APL)

Som allmän regel gäller, att minskningen i arbetstiden skall motsvaras av en sänkning av inkomstnivån. Avsikten med detta är att förhindra spekulationer i deltidspensionens belopp.

Avvikelse från de begränsningar som gäller i fråga om förvärvsinkomsten av deltidsarbetet och relationen mellan arbetstid och förvärvsinkomst kan dock av särskilda skäl tillåtas. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar beslut om de särskilda skäl som kan godkännas som grund för en avvikelse.

Noggrannare anvisningar om avvikelserna i inkomstbortfallet och arbetstidsminskningen ger Pensionsskyddscentralen om så behövs i samband med social- och hälsovårdsministeriets beslut.

2.7. Kravet gällande oavbrutet deltidsarbete (4 f § 1 mom. 6 punkten APL)

En av förutsättningarna för utfående av deltidspension är, att arbetstagaren inte är borta från sitt deltidsarbete en längre tid än sex veckor i en följd. När avbrottstiden uträknas beaktas dock inte semester

enligt semesterlagen eller kollektivavtal och inte heller tid, för vilken utges dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (SFL). Beträffande deltidspensionen i förhållande till SFL:s dagpenning redogörs närmare i punkt 8.2.

3. BEGREPP OCH DEFINITIONER

3.1. Definition av pensionsfallstidpunkten

Som pensionsfallstidpunkt för deltidspensionen betraktas den dag, då i 4 f § APL angivna samtliga förutsättningar för pensionens utfående har blivit uppfyllda. Pensionsfallstidpunkten är i regel dagen före övergången till deltidsarbete. Pensionsfallstidpunkten kan dock infalla tidigast den dag då sökanden fyller 60 år.

Den dag ansökan om deltidspension anhängiggörs har ingen inverkan på fastställandet av pensionsfallstidpunkten. Om övergången till deltidsarbete skett innan pensionsansökan anhängiggjorts, bestäms pensionsfallstidpunkten på basis av den dag deltidsarbetet började.

3.2. Stabiliserad förvärvsinkomst (4 f § 3 mom. APL)

Den för uträkning av inkomstbortfallet nödvändiga stabiliserade förvärvsinkomsten bestäms utgående från alla de verksamheter, som vid pensionsfallsdagen ger pensionssökanden rätt att tillgodoräkna sig den återstående tiden. Här beaktas således även de i KoPL och de i den offentliga sektorns pensionslagar avsedda arbetsförtjänster sökanden haft, ifall sökanden har rätt att på grundvalen av motsvarande förvärvsarbete räkna sig till godo den återstående tiden. Om förvärvsarbetena har varit samtidiga sammanräknas de nämnda arbetsförtjänsterna. En justering av pensionslönen (7 § 2 mom. APL) kan komma i fråga även vid beviljande av deltidspension.

APL

Som stabiliserad förvärvsinkomst enligt APL betraktas vid bestämmandet av deltidspensionen den pensionsgrundande lönen i det arbetsförhållande, till vilket den återstående tiden skulle anslutas då pension uträknas, om sökanden hade blivit arbetsoförmögen vid pensionsfallstidpunkten för deltidspensionen.

Exempel 5

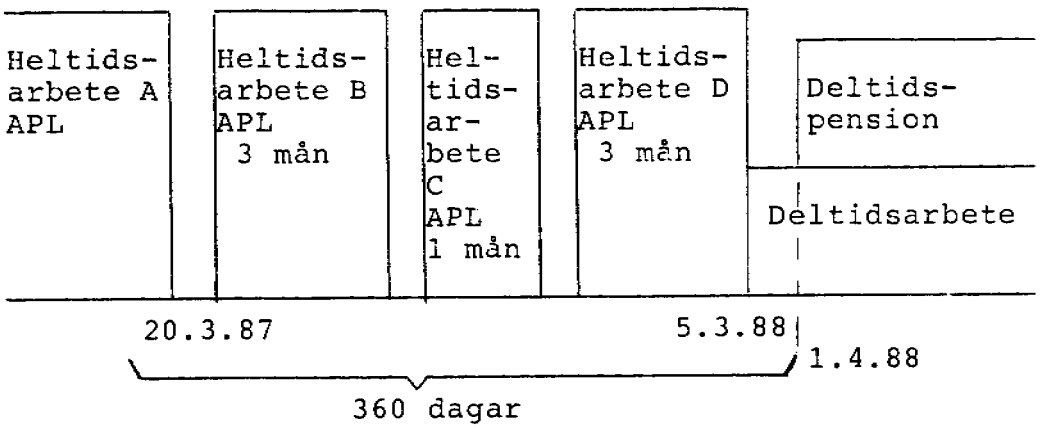

I exemplet är pensionsfallstidpunkten 5.3.1988. Deltidspensionen börjar 1.4.1988. Den stabiliserade förvärvsinkomsten fastställs enligt arbetsförhållande A, emedan tiden från dess upphörande fram till pensionsfallstidpunkten är kortare än 360 dagar och arbetsförhållandena B, C och D har pågått kortare tid än fyra månader.

KAPL

Som stabiliserad förvärvsinkomst enligt KAPL betraktas vid bestämmandet av deltidspensionen den i alla KAPL-arbeten erhållna genomsnittliga lön som enligt 7 § 1 mom. KAPL skulle tas till lönegrund för den återstående tiden, om sökanden hade blivit arbetsoförmögen vid pensionsfallstidpunkten för deltidspensionen.

FÖPL, LFÖPL

Enligt företagarnas pensionslagar bestäms den stabiliserade förvärvsinkomsten på annat sätt än den pensionsgrundande arbetsinkomsten.

Som stabiliserad arbetsinkomst betraktas vid bestämmandet av deltidspensionen den fastställda genomsnittliga arbetsinkomsten under de fyra sista kalenderåren omedelbart före deltidspensioneringen och som arbetsinkomst för deltidsarbetet hälften därav. Den stabiliserade arbetsinkomsten uträknas med en dags noggrannhet på motsvarande sätt som den pensionsgrundande arbetsinkomsten.

Till följd av definitionen för uträkning av företagares stabiliserade arbetsinkomst kan deltidspension inte beviljas en företagare som inlett sin förtagarverksamhet först under det år då han börjar deltidsarbeta.

Följande exempel beskriver uträkningen av stabiliserad arbetsinkomst och av arbetsinkomsten för deltidsarbetet. I exemplen har indextalet för år 1987 antagits vara 1217 och alla förvärvsinkomster har justerats att motsvara detta index.

Exempel 6

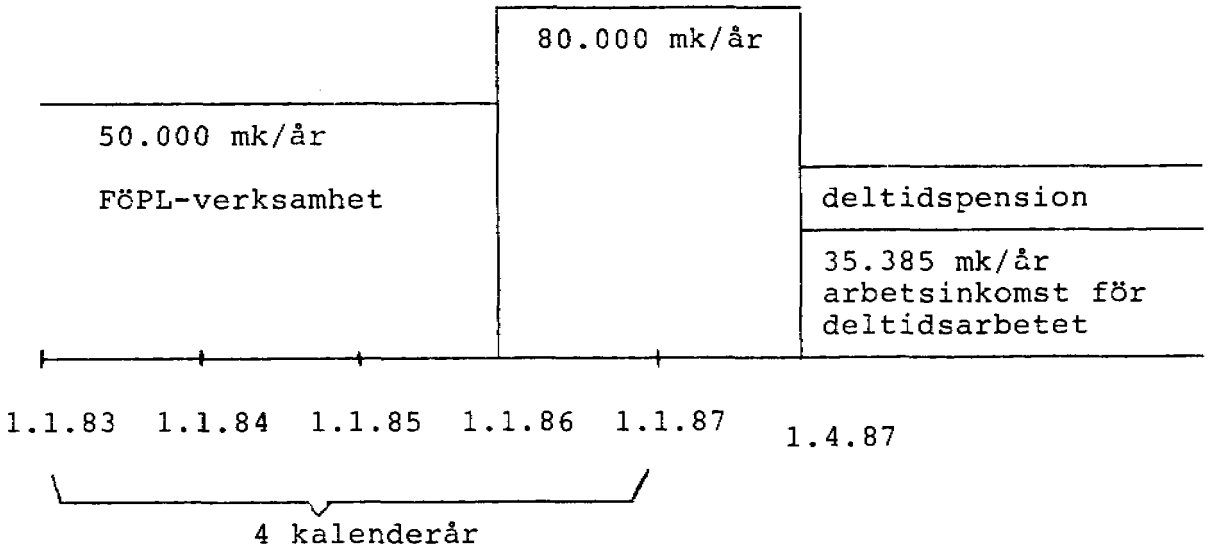

Då sökanden haft FöPL-verksamhet under alla de fyra åren, är den stabiliserade arbetsinkomsten

$$\frac{3 \times 66.503 + 83.571}{4} = 70.770 \text{ mk/år.}$$

Exempel 7

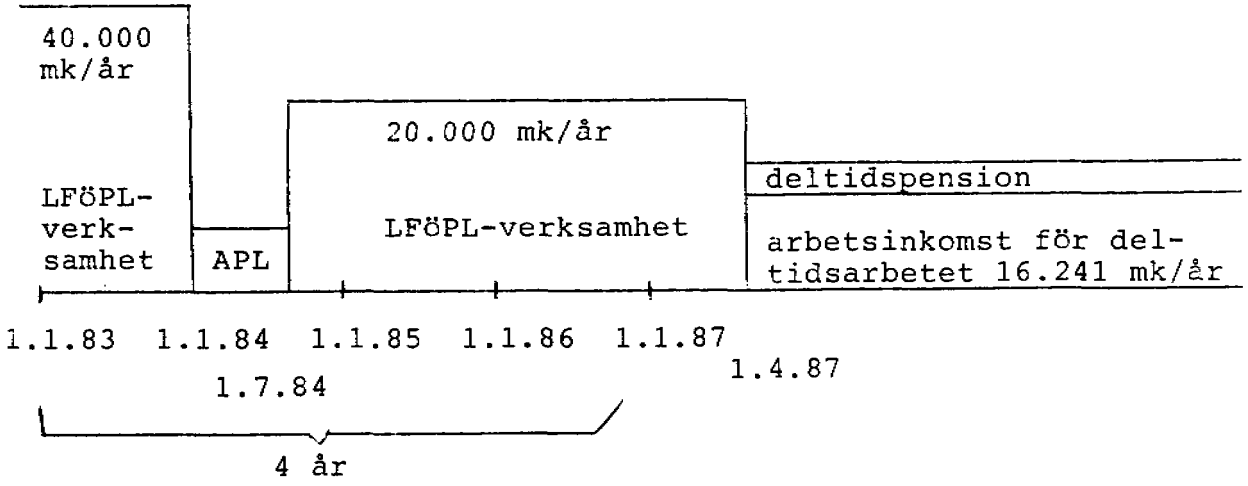

Då sökanden haft LFöPL-verksamhet endast under 3,5 år, är den stabiliserade arbetsinkomsten

$$\frac{53.202 + 2,5 \times 24.195}{3,5} = 32.483 \text{ mk/v.}$$

APL-perioden inverkar inte på bestämmandet av den stabiliserade arbetsinkomsten.

4. ANSÖKAN OM PENSION

4.1. Ansökningsblanketten

För ansökan om deltidspension används samma blankett (VE-blanketten) som vid ansökan om ålderspension och förtida ålderspension. Blanketten har för detta ändamål omarbetats.

Emedan det för beviljande av deltidspension krävs att sökanden har deltidsarbete, är det skäl att lämna in ansökan först sedan avtal gjorts med arbetsgivaren om deltidsarbetet. Pensionsanstalten kan likväl på begäran redan före ansökan ge besked om deltidspensionen och en förhandsberäkning av dess belopp. Ansökan om deltidspension skall helst göras tidigast två månader före övergången till deltidsarbete och tidigast två månader innan 60 års åldern uppnås.

Emedan stadganden om deltidspension inte ingår i den offentliga sektorns pensionslagar, delas inte pensionsansökan till pensionsanstalterna inom denna sektor.

Förutom plats för de sedvanliga uppgifterna har på ansökningsblanketten reserverats utrymme för de tilläggsuppgifter sökanden önskar anföra i fråga om deltidspensionsansökan. I normalfall då sökanden går över direkt från heltids- till deltidsarbetsförhållande är det i allmänhet tillräckligt med att ansökningsblanketten fylls i. Pensionsanstalten skall kontrollera de av sökanden angivna löneuppgifterna hos arbetsgivaren. Pensionsanstalten inbegär utredning i de fall då förvärvsarbetet omfattar företagarverksamhet.

4.2. Rådgivnig

Vid ansökan om deltidspension skall arbetstagarna och företagarna ges råd och anvisningar även om andra alternativa pensioner. Om det framgår, att ett annat alternativ är bättre lämpat, borde sökanden uppmanas att ansöka om den förmånen.

5. AVGÖRANDE AV PENSIONSANSÖKAN

5.1. Beslutsfattande pensionsanstalt

Den beslutsfattande pensionsanstalten bestäms i allmänhet på det sätt för vilket redogjorts i PSC:s cirkulär 20/84. Vid fråga om ett enda arbetsförhållande eller en enda företagarverksamhet handläggs och avgörs ansökan om deltidspension av den pensionsanstalt, där försäkring tecknats för det APL-KAPL-arbetsförhållanden eller den FöPL-LFöPL-företagarverksamhet vartill den återstående tiden fram till pensionsåldern skulle anslutas, om sökanden hade blivit arbetsoförmögen vid pensionsfallstidpunkten för deltidspensionen.

Vid fall med olika samtidiga förvärvsarbeten handläggs deltidspensionsansökan av den pensionsanstalt hos vilken försäkring tecknats för det arbetsförhållande eller den företagarverksamhet som utgör grund för den deltidspension som skall utbetalas. Då flera anstalter kan komma i fråga, avgörs behörigheten enligt ordningen APL, FöPL, LFöPL, KAPL som det i cirkulär 20/84 har redogjorts för.

Exempel 8

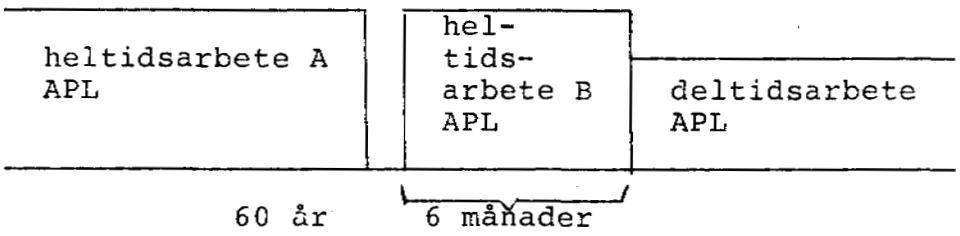

Den återstående tiden ansluts till heltidsarbetsförhållande B, som pågått över 4 månader. Den pensionsanstalt i vilken detta arbetsförhållande försäkrats avgör deltidspensionsansökan.

Exempel 9

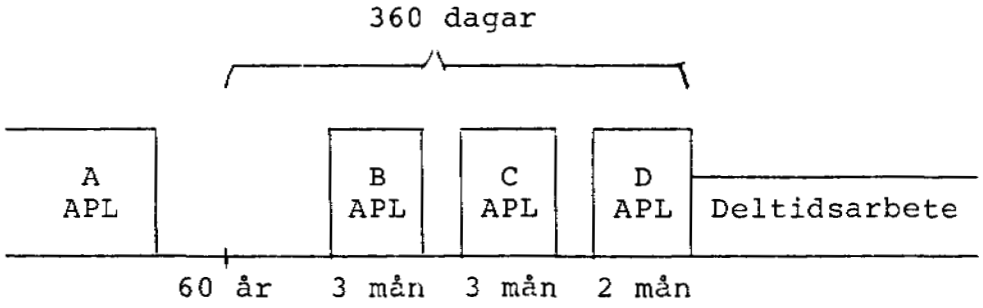

Deltidspensionsansökan avgörs av den pensionsanstalt, där arbetsförhållande B har försäkrats, emedan sökanden inte haft något minst 4 månader långt arbetsförhållande under en tid om 360 dagar innan deltidsarbetet började. Denna 360 dagars tid kan ytterligare förlängas av arbetslöshetsdagpenningdagar.

Exempel 10

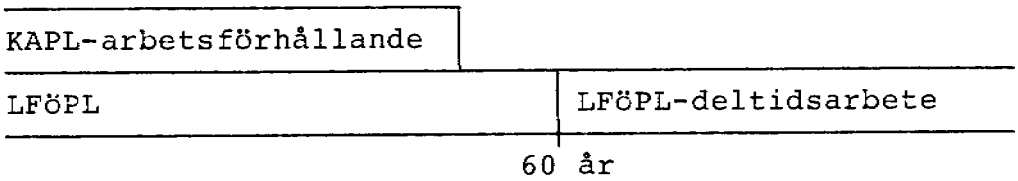

ansöker om deltidspension

Ansökan avgörs av LEL Arbetspensionskassan och deltidspensionen beviljas enligt KAPL.

Exempel 11

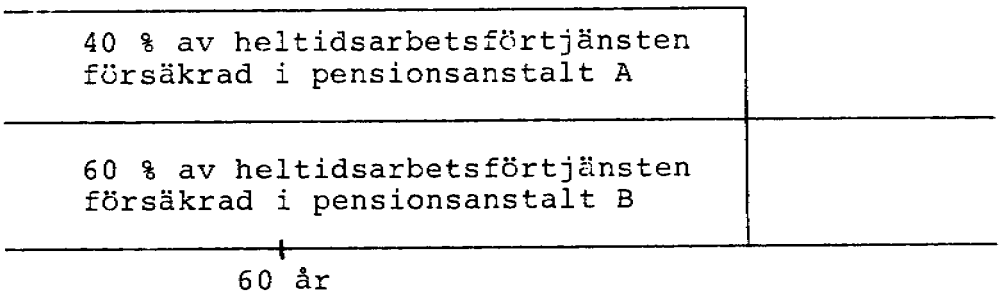

Om de samtidiga förvärvsarbetena båda omfattas av APL, är det pensionsanstalt A som avgör pensionsansökan emedan deltidspensionen beviljas på grund av det i denna pensionsanstalt försäkrade arbetsförhållandet.

5.2. Tilläggsutredning

I 17 a § APL ingår stadganden om skyldighet att lämna uppgifter som inverkar på deltidspensionen. Utgångspunkten är, att pensionssökanden själv ger de nödvändiga uppgifterna, antingen på ansökningsblanketten eller på dess bilagor. Om uppgifterna inte är tillräckliga, kan tilläggsuppgifter inbegäras hos pensionssökanden, arbetsgivaren eller andra pensionsanstalter.

Om det för avgörande av en pensionsansökan behövs utredning om förvärvsarbete eller intjänad pension som lyder under den offentliga sektorns pensionslagar, kan begäran om de behövliga uppgifterna även göras hos pensionsanstalterna för stat och kommun. I de fall då anställningarna har upphört och uppgifter finns om dem, fås uträkningarna inom två veckor. Vid fråga om pågående anställningarna kan det dröja omkring en månad innan beräkningen kommer.

I en del situationer kan en beräkning av statskontoret eller kommunala pensionsanstalten över pensionsbeloppet vara tillräcklig. En beräkning kan basera sig på de löner som intjänats fram till utgången av det föregående året. Vid uppgiftslämnandet måste det alltid anges, om pensionsbeloppet är noggrant uträknat eller endast beräknat efter uppskattning. Exakt uträkning behövs endast i de fall då 75 %:s gränsen för maximibeloppet (5 c § 3 mom. APL) ligger nära eller då arbetsförtjänsterna inom den offentliga sektorn inverkar på den stabiliserade förvärvsinkomsten. Begäran till statskontoret och kommunala pensionsanstalten skall helst begränsas till sådana fall och ansökningar, där uppgifter från den offentliga sektorn är absolut nödvändiga. För den begäran som sänds till kommunala pensionsanstalten, statskontoret, Kyrkans centralfond osv. används en för ändamålet uppgjord blankett.

Om den återstående tiden inte ansluter sig till det senaste arbetsförhållandet, om vilket uppgifter lämnats i ansökningen, kan det vara nödvändigt att be om tilläggsuppgifter om tidigare arbetsförhållanden.

5.2.1. Utredningar av företagarna (5 § FöPL, 6 § LFöPL)

När en företagare ansöker om deltidspension på grund av att företagarverksamheten inskränkts eller avslutats, krävs det av företagaren en utredning över detta.

För utredning av om förutsättningarna för deltidspension föreligger är en företagare skyldig att för pensionsanstalten förete utredning däröver, att hans arbete har ändrats på det sätt som krävs för utfående av deltidspension.

Som bevis på att företagarverksamheten avslutats krävs i regel köpe- eller gåvobrev eller hyreskontrakt. Förfarandet motsvar praxis i fråga om den individuella förtidspensionen (Se cirkulär 36/85).

Som utredning över det minskade företagararbetet kan betraktas exempelvis en minskad omsättning eller ny anställd arbetstagare i stället för företagaren. Om den nyanställda är familjemedlem förutsätts det, att hans arbetsinkomst höjs i motsvarighet till minskningen i den deltidspensionerade företagarens arbetsinkomst. För att en familjemedlem som redan tidigare deltagit i företagsverksamheten skall kunna anses ersätta minskningen i deltidspensionärens arbetsinsats, bör en tillförlitlig utredning ges in exempelvis över att familjemedlemmen i motsvarande grad minskat sitt förvärvsarbete utanför företaget eller avslutat sina studier.

En lantbruksföretagare skall som bevis på att han minskat sitt lantbruksarbete förete utredning över, att han

- inskränker produktionen till hälften eller
- överför hälften av sina arbeten på de på lägenheten boende och arbetande barnen eller
- upphör att lönearbeta och fortsätter på lägenheten (lantbruksarbetet har varit bisyssla) eller
- slutar helt och hållet med sitt lantbruk och fortsätter i ett arbetsförhållande eller
- anställer en ny arbetstagare på lägenheten i sitt ställe.

Av företagare som ansöker om deltidspension inbegärs vid behov en utredning på blankett ETK 2171 över inskränkningen i företagarverksamheten. LPA använder för samma ändamål TM-blanketten.

5.2.2. Ändringar i företagarförsäkringen (7 § FöPL och 8 § LFöPL)

Om företagaren tar ut deltidspension t.ex. så, att ett APL-arbetsförhållande fortsätter och företagarverksamheten helt avslutas, skall företagarförsäkringen avslutas med ett beslut. Härvid är det tillräckligt med en deltidspensionsansökan för avslutandet av företagarförsäkringen. Om företagaren minskar sin företagarverksamhet så, att arbetsinkomsten fastställs till hälften av den stabiliserade arbetsinkomsten, skall företagarens försäkring uppdelas i två perioder. Den nya perioden börjar dagen efter pensionsfallet och för denna period krävs inte en fyra månaders karenstid.

Detta förfarande tillämpas även efter det kalenderår då företagaren har fyllt 62 år.

6. PENSIONENS BELOPP

Deltidspensionsbeloppet uträknas med det bortfall i förvärvsinkomsten som inträffar då sökanden börja arbeta på deltid som grund. Beroende på åldern är deltidspensionens belopp 44 - 64 procent av skillnaden mellan förvärvsinkomsten av heltidsarbete och förvärvsinkomsten av deltidsarbete. Denna skillnad kallas i det följande deltidspensionsgrundande inkomstbortfall.

Den pension som sökanden redan intjänat beaktas så, att för deltidspensionen har stadgats ett maximibelopp som är 75 % av den fram till deltidspensioneringen intjänade pensionen.

6.1. Deltidspensionsgrundande inkomstbortfall (5 c § 1 och 2 mom. APL)

För uträkning av det inkomstbortfall som utgör grund för deltidspensionen höjs den försäkrades stabiliserade förvärvsinkomst med APL-index att motsvara nivån vid pensionsfallstidpunkten. Förvärvsinkomsten av deltidsarbetet justeras inte med APL-index.

6.1.1. Ett förvärvsarbete

Det inkomstbortfall som utgör grund för deltidspensionen är, när den försäkrade har endast ett förvärvsarbete, lika med skillnaden mellan den stabiliserade, med APL-index fram till pensionsfallstidpunkten justerade förvärvsinkomsten och den för deltidsarbetet erhållna förvärvsinkomsten (5 c § 1 mom. APL). För fastställandet av den stabiliserade förvärvsinkomsten har redogjorts i punkt 3.2.

Exempel 12

En person har varit anställd i APL-arbetsförhållande på heltid från 1.7.1962. Han börjar deltidsarbeta 1.5.1987 och tar samtidigt ut sin deltidspension. Härvid avslutas APL-heltidsarbetet vid pesionsfallstidpunkten, dvs. 30.4.1987. Det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet är lika med skillnaden mellan den för APL-heltidsarbetet uträknade stabiliserade förvärvsinkomsten, dvs. den heltidspensionsgrundande lönen (PL = 8 000 mk/mån) och lönen för deltidsarbetet (3 000 mk/mån).

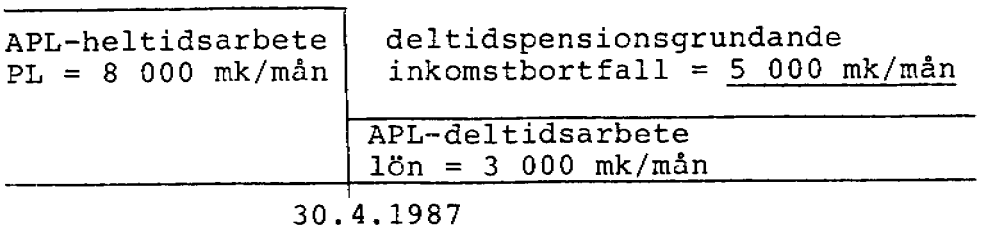

Förvärvsinkomsten för deltidsarbetet är 37,5 % av den uträknade stabiliserade förvärvsinkomsten, och för att denna person skall ha rätt till deltidspension förutsätts det att arbetstiden minskar i motsvarighet till inkomstbortfallet.

Exempel 13

En person har haft ett APL-arbetsförhållande A tiden 1.5.1965 - 31.8.1986 och ett APL-arbetsförhållande B tiden 1.11.1986 - 31.1.1987. Han börjar deltidsarbeta 1.2.1987 och ansöker då om deltidspension. De pensionsgrundande lönerna i arbetsförhållandena samt arbetsförtjänsten i deltidsarbetet är följande:

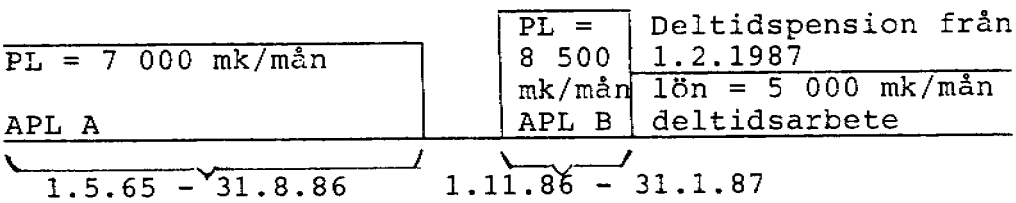

Om denna person skulle bli arbetsoförmögen vid pensionsfallstidpunkten 31.1.1987, skulle den återstående tiden anslutas till arbetsförhållande A, varvid den stabiliserade förvärvsnivån skulle bestämmas enligt arbetsförhållande A. Det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet fås så, att den pensionsgrundande lönen i arbetsförhållande A justeras med APL-index att motsvara indexnivån vid pensionsfallstidpunkten (antaget värde för APL-index år 1987 är 1217), varefter denna lön minskas med förvärvsinkomsten av deltidsarbetet.

Det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet är =

$$\frac{1217}{1165} \times 7\ 000 \text{ mk/mån} - 5\ 000 \text{ mk/mån} = 2\ 312{,}45 \text{ mk/mån}$$

Förvärvsinkomsten 5 000 mk/mån av deltidsarbetet är 68,4 % av den för heltidsarbetet uträknade stabili-

serade förvärvsinkomsten 7 312,45 mk/mån och för att denna person skall ha rätt till deltidspension förutsätts det, att arbetstiden i deltidsarbetet i förhållande till arbetstiden i arbetsförhållande A minskar i samma utsträckning.

6.1.2. Samtidiga förvärvsarbeten

En person, som samtidigt har två eller flera sådana i 8 § 4 mom. APL avsedda jämsidiga förvärvsverksamheter till vilka den återstående tiden fram till pensionsåldern skulle anslutas vid bestämmandet av pensionen, kan ta ut deltidspension fastän någon av verksamheterna fortsätter som förut eller inte alls berättigar till deltidspension.

6.1.2.1. Pension beviljas på grund av alla samtidiga förvärvsarbeten

Om en person har rätt till deltidspension på grund av alla sina samtidiga förvärvsarbeten, bestäms det inkomstbortfall som utgör grund för deltidspensionen på följande sätt:

Först uträknas det sammanlagda beloppet per månad av de stabiliserade förvärvsinkomsterna enligt nivån vid pensionsfallstidpunkten. Från detta belopp avdras det sammanlagda beloppet av månadsinkomsterna för deltidsarbetena (5 c § 1 mom. APL).

Exempel 14

Vi antar, att en person samtidigt haft både APL- och FöPL-förvärvsarbete och att han minskat sitt förvärvsarbete så att han har rätt till deltidspension både enligt APL och enligt FöPL.

APL-heltidsarbete PL = 8 000 mk/mån	
FöPL-heltidsarbete Stabil. förvärvsinkomst = 5 000 mk/mån	APL-deltidsarbete arbetsförtjänst = 3 000 mk/mån
	FöPL-deltidsarbete arbetsinkomst = 2 500 mk/mån

Stabiliserad förvärvsinkomst		Förvärvsinkomst av deltidsarbetet	
APL	8 000 mk/mån	APL	3 000 mk/mån
FöPL	5 000 mk/mån	FöPL	2 500 mk/mån
Tillsammans	13 000 mk/mån	Tillsammans	5 500 mk/mån

Det sammanlagda beloppet av förvärvsinkomsterna under tiden med deltidspension skulle i detta fall vara 5 500 mk/mån, vilket är 42,3 % av det sammanlagda beloppet 13 000 mk/mån av de stabiliserade förvärvsinkomsterna för heltidsarbetena. Detta innebär, att sökanden har rätt till deltidspension under förutsättning, att hans sammanlagda arbetstid har minskats i mortsvarande mån.

Rätt till deltidspension på grund av bägge förvärvsarbetena föreligger och det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet =
13 000 mk/mån - 5 500 mk/mån = 7 500 mk/mån.

6.1.2.2. Pension beviljas på grund av endast en del av de samtidiga förvärvsarbetena

Om en person inte har rätt att utfå deltidspension på grund av alla sina samtidiga förvärvsarbeten, är det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet lika med det mindre av följande belopp:

a. Först sammanräknas de stabiliserade förvärvsinkomsterna per månad enligt nivån vid pensionsfallstidpunkten för alla de förvärvsarbeten från vilka sökanden deltidspensionerar sig. Från detta belopp avdras de sammanräknade förvärvsinkomsterna per månad för alla de under samma lagar lydande förvärvsarbetena på deltid
(5 c § 1 mom. APL)

b. Därefter sammanräknas de stabiliserade förvärvsinkomsterna per månad enligt nivån vid pensionsfallstidpunkten för samtliga samtidiga förvärvsarbeten. Från detta belopp avdras de sammanräknade förvärvsinkomsterna under tiden med deltidspension
(5 c § 2 mom. APL)

Exempel 15

Vi antar, att personen i exempel 14 i stället för sin FöPL-verksamhet har en StPL-anställning.

Sökandens rätt till deltidspension prövas på samma sätt som i exempel 14. Emedan deltidspension inte kan beviljas på grund av StPL-anställningen, är det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet lika med det mindre av de enligt punkterna a. och b. räknade beloppet.

Beloppet enligt punkt a. =
8 000 mk/mån - 3 000 mk/mån = 5 000 mk/mån och
beloppet enligt punkt b. =
13 000 mk/mån - 5 500 mk/mån = 7 500 mk/mån.
Det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet är då 5 000 mk/mån.

Exempel 16

Vi antar, att en person samtidigt haft både APL- och FöPL-förvärvsarbete och att han minskat sin arbetsinsats enligt följande figur.

APL-heltidsarbete PL = 8 000 mk/mån	
	APL-deltidsarbete arbetsförtjänst = 3 000 mk/mån
FöPL Stabil. arbetsinkomst 5 000 mk/mån	FöPL-verksamhet arbetsinkomst = 4 500 mk/mån

Stabiliserad förvärvsinkomst		Förvärvsinkomst under tid med deltidspension	
APL	8 000 mk/mån	APL	3 000 mk/mån
FöPL	5 000 mk/mån	FöPL	4 500 mk/mån
Tillsammans	13 000 mk/mån	Tillsammans	7 500 mk/mån

Det totala beloppet av förvärvsinkomsterna under tiden med deltidspension skulle vara 7 500 mk/mån, vilket är 57,7 % av det sammanräknade beloppet av de stabiliserade förvärvsinkomsterna för heltidsarbetena och som då innebär, att rätt till deltidspension föreligger under förutsättning, att den sammanlagda arbetstiden minskat i motsvarande grad.

Deltidspension kan i detta fall inte beviljas på grund av FöPL-verksamheten, emedan förutsättningen för detta är att FöPL-verksamheten inskränks med hälften eller också att den avslutas helt och hållet medan det andra förvärvsarbetet fortsätter på sådant sätt, att villkoren för utfående av deltidspension uppfylls.

Det inkomstbortfall som utgör grund för deltidspensionen är lika med det mindre av de enligt punkterna a. och b. räknade beloppen.

Beloppet enligt punkt a. =
8 000 mk/mån - 3 000 mk/mån = 5 000 mk/mån och
beloppet enligt punkt b. =
13 000 mk/mån - 7 500 mk/mån = 5 500 mk/mån.

Det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet är lika med 5 000 mk/mån.

Om denna person i stället för sin FöPL-verksamhet hade haft en StPL-anställning, skulle hans deltidspensionsgrundande inkomstbortfall i exemplet ha bestämts på helt samma sätt och skulle ha utgjort 5 000 mk/mån.

Exempel 17

Vi antar, att en person samtidigt haft både APL- och FöPL-förvärvsarbete och att han minskar sitt förvärvsarbete så att han har rätt till deltidspension enligt följande figur.

APL-heltidsarbete PL = 8 000 mk/mån	APL-deltidsarbete, 3 000 mk/mån
FöPL Stabil. arbetsinkomst = 5 000 mk/mån	FöPL-verksamhet arbetsinkomst = 5 200 mk/mån

Stabiliserad förvärvsinkomst		Förvärvsinkomst under tid med deltidspension	
APL	8 000 mk/mån	APL	3 000 mk/mån
FöPL	5 000 kk/mån	FöPL	5 200 mk/mån
Tillsammans	13 000 mk/mån	Tillsammans	8 200 mk/mån

Det sammanräknade beloppet av förvärvsinkomsterna under tiden med deltidspension skulle i detta fall vara 8 200 mk/mån, vilket är 63,1 % av det sammanräknade beloppet av de stabiliserade förvärvsinkomsterna för heltidsarbetena och som då innebär, att rätt till deltidspension föreligger, om den sammanlagda arbetstiden minskat i motsvarande mån.

Emedan deltidspension på grund av FöPL-verksamheten inte kan beviljas, är det deltidpensionsgrundande inkomstbortfallet det mindre av de enligt punkterna a. och b. räknade beloppen.
Beloppet enligt punkt a. =
8 000 mk/mån - 3 000 mk/mån = 5 000 mk/mån och
beloppet enligt punkt b. =
13 000 mk/mån - 8 200 mk/mån = 4 800 mk/mån.
Det inkomstbortfall som utgör grund för APL-deltidspensionen är 4 800 mk/mån.

Om denna person i stället för sin FöPL-verksamhet hade haft en StPL-anställning, skulle hans deltidspensionsgrundande inkomstbortfall i exemplet ha bestämts på helt samma sätt och skulle ha utgjort 4 800 mk/mån.

6.2. Deltidspensionens belopp

För den som fyllt 60 år är deltidspensionen lika med 44 procent av det i punkt 6.1. definierade deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet.

Om deltidspensionen börjar senare än vid ingången av den månad som följer efter 60-års dagen, förhöjs deltidspensionsprocenten med 1/3 procentenhet för varje månad som gått efter det 60 års åldern uppnåddes. Förhöjningsprocenten fås så, att från deltidspensionstagarens ålder vid den tidpunkt då deltidspensionsfallet inträffar avdras 60 år. Återstoden avrundas neråt till hela månader genom utelämnande av överskjutande dagar. Antalet månader multipliceras med 1/3.

Deltidspensionsprocenten är sålunda:

$$44 + \left[\begin{array}{l}\text{åldern vid pensions-}\\ \text{fallstidpunkten för}\\ \text{deltidspensionen}\end{array} - 60 \text{ år}\right] \begin{array}{l}\text{uttryckt}\\ \text{i hela}\\ \text{månader}\end{array} \times 1/3$$

Deltidspensionens belopp är lika med det belopp som deltidspensionsprocenten utgör av det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet. Pensionen utökas inte vare sig med barntillägg eller arbetslöshetstillägg. Deltidspensionen anses motsvara nivån vid pensionsfallstidpunkten; om t.ex. pensionsfallet har inträffat i december, justeras pensionen med index genast med början från januari.

Deltidspensionen uppdelas enligt de olika lagarna i delar med samma inbördes proportion som det i den beviljade deltidspensionen beaktade inkomstbortfallet fördelats på förvärvsarbeten lydande under olika pensionslagar.

Exempel 18

En person (född 15.8.1926) går över från heltidsarbete till deltidsarbet 1.11.1987 så, att han har rätt till deltidspension. Det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet är 5 000 mk/mån. Deltidspensionsfallet har inträffat 30.10.1987 och åldern är vid pensionsfallstidpunkten 61 år 2 mån. Då härifrån avdras 60 år fås

61 år 2 mån - 60 år = 14 mån och

deltidspensionsprocenten = 44 + (14 x 1/3) = 48,6667 %.

Deltidspensionen = 0,486667 x 5 000 mk/mån = 2 433,34 mk/mån.

6.3. Deltidspensionens maximibelopp (5 c § 3 mom. APL)

För deltidspensionen har i 5 c § 3 mom. APL stadgats ett övre gränsbelopp, ett s.k. maximibelopp, som pensionen inte får överskrida. Maximibeloppet baserar sig på den i grundskyddet avsedda pension som en deltidspensionstagare intjänat fram till deltidspensionstidpunkten.

Deltidspensionens maximibelopp får vara högst 75 procent av den enligt 8 § APL samordnade grundpension som deltidspensionären intjänat enligt de i 8 § 4 mom. APL angivna lagarna, pensionsreglementena och pensionsstadgorna fram till tidpunkten för deltidspensionsfallet. I maximibeloppet beaktas sålunda alla de grundpensioner som intjänats enligt APL, KAPL, FöPL, LFöPL, KoPL, StPL, KTAPL, KyPL och SjPL, enligt statens och kommunernas gamla pensionstadganden och enligt pensionstadgarna för ortodoxa kyrkosamfundet, Finlands Bank, Postbanken och Folkpensionsanstalten.

APL-, KAPL-, KoPL-, FöPL- och LFöPL-pensionerna beaktas till de belopp som hunnit intjänas fram till deltidspensionsfallet utan återstående tid, utom i de fall då den återstående tiden enligt beräknigsregeln för ålderspension skall beaktas. Pensionerna utökas med arbetslöshetstillägg men inte med barntillägg och justeras att motsvara APL-indexnivån vid deltidspensionsfallet. Det på detta sätt erhållna intjänade pensionsbeloppet samordnas i enlighet med 8 § APL. Vid samordnigen beaktas övriga intjänade i StPL, KTAPL osv. avsedda grundpensioner, för vilka ovan redogjorts.

Maximibeloppet för deltidspensionen är 75 % av den sålunda intjänade och samordnade pensionens belopp.

Om den enligt punkt 6.2. uträknade deltidspensionen till sitt belopp är större än maximibeloppet för deltidspensionen, beviljas maximibeloppet som deltidspension. De i pensionen ingående pensionsdelar som hör till olika pensionslagar minskas härvid i samma förhållande som deltidspensionsbeloppet minskar.

Exempel 19

En person som haft förvärvsarbeten lydande under olika pensionslagar, ansöker om deltidspension vid en ålder om 61 år 6 mån och minskar samtidigt sitt förvärvsarbete.

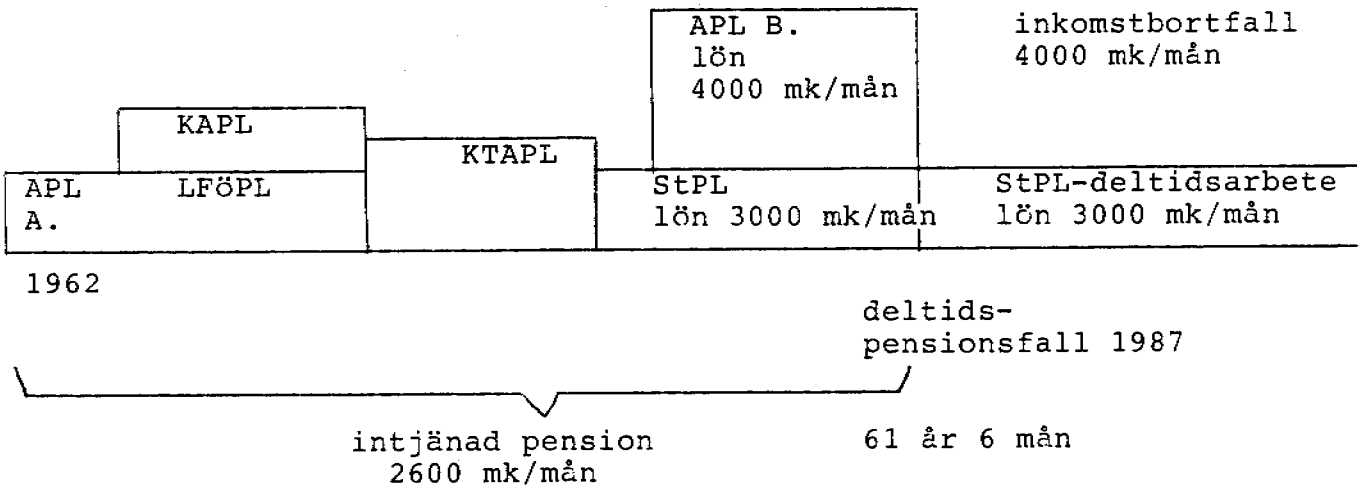

Emedan rätten att beakta återstående tid ansluter sig till APL-arbetsförhållande B och sökanden slutar sitt APL-förvärvsarbete har han rätt till deltidspension enligt APL.

De enligt grundskyddet intjänade pensionerna för samtliga arbetsförhållanden och företagarperioder justeras att motsvara nivån vid tidpunkten för deltidspensionsfallet. Pensionsdelarna är enligt nivån år 1987:

APL A-fribrevspension	100	mk/mån
KAPL- "	500	"
LFöPL- "	600	"
APL B- "	700	"
Tillsammans	1 900	mk/mån

Dessutom är de i stöd av KTAPL och StPL enligt grundskyddet intjänade pensionerna:

KTAPL-fribrevspension	400 mk/mån
StPL- "	300 "
Tillsammans	700 mk/mån
	1900 mk/mån
	700 "
Intjänad pension sammanlagt	2600 mk/mån

Kontroll av samordningen enligt 8 § APL under antagandet, att sökandens högsta samordningslön eller samordningsgrunden är 7 000 mk/mån enligt nivån år 1987.

60 % av samordningsgrunden	4200 mk/mån
Avdrag för folkpensionen (antaget)	- 90 "
APL + KAPL + LFÖPL-pension tills.	- 1900 "
KTAPL + StPL-grundpensioner	- 700 "
Ingen överskridning	+ 1510 mk/mån

Samordningen inverkar inte sänkande på den intjänade pensionen.

Deltidspensionens maximibelopp är således 75 % av den samordnade intjänade pensionen:

Maximibeloppet = 75 % x 2 600 mk/mån = 1 950 mk/mån.

Inkomstbortfallet är:

(4 000 mk + 3 000 mk) - 3 000 mk = 4 000 mk/mån.

Deltidspensionen skulle då vara 44 % + förhöjningen på grund av sökandens ålder 18 mån x 1/3 % = 50 %.

50 % x 4 000 mk/mån = 2 000 mk/mån.

Emedan det på inkomstbortfallet uträknade beloppet är högre än maximibeloppet utbetalas APL-deltidspensionen i enlighet med maximibeloppet 1 950 mk/mån.

6.4. Ny uträkning av deltidspensionens belopp (5 c § 4 mom. APL)

Deltidspensionsbeloppet uträknas på nytt, om förvärvsinkomsterna förändrats på ett sätt som väsentligen avviker från den allmänna löneutvecklingen.

När pensionen skall uträknas på nytt skall det först kontrolleras, om deltidspensionstagaren alltjämt uppfyller de beträffande förvärvsinkomsten och arbetstiden angivna förutsättningarna för utfående av deltidspension. Om så är fallet, räcker det med en granskning av förändringen i förvärvsinkomsten.

Vid jämförelsen av utvecklingen i pensionstagarens förvärvsinkomster med den allmänna löneutvecklingen används APL-index. Ändringen i förvärvsinkomsterna anses väsentligen avvika från den allmänna, om avvikelsen från utvecklingen i lönen enligt APL-indexet är större än 10 procentenheter. Om förvärvsinkomsterna förändras inom dessa gränser, räknar inte pensionsanstalten ut pensionen på nytt. Tio procents gränsen har valts med tanke på, att helt små löneändringar inte skall leda till ändring av pensionsbeloppet.

I de fall då avvikelsen överskrider eller underskrider de avsedda gränserna, skall pensionsanstalten i varje enskilt fall utreda, hur pensionstagarens förvärvsinkomster har utvecklats och vilka orsakerna är till avvikelsen.

När avvikelsen i förvärvsinkomsterna granskas justeras alltid förvärvsinkomsten med index till den utgångspunkt, då pensionen började.

En ny uträkning av deltidspensionen förrättas enligt nivån för den månad då pensionen ändras. Den stabiliserade förvärvsinkomsten och pensionens maximibelopp justeras att motsvara denna nivå. Den ändrade pensionen börjar vid följande månads ingång.

Samordningen av maximibeloppet granskas endast i det fall, då pensionstagaren beviljas ny olycksfalls-, trafik- eller militärskadeersättning.

Det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet uträknas enligt punkt 6.1. med användning av samma stabiliserade inkomstnivå, justerad med APL-index, som vid bestämmandet av den ursprungliga deltidspensionen. Den på nytt uträknade deltidspensionen får vara högst lika stor som det med APL-index justerade maximibeloppet för deltidspensionen.

6.5. Nytt beviljande av pensionen (4 g § 3 mom. APL)

Om deltidspensionen har indragits och arbetstagaren på nytt fyller kraven för att utfå deltidspension, har han rätt att få den.

När den nya pensionsfallsdagen har inträffat inom sex månader från det deltidspensionen upphörde, beviljas deltidspensionen på samma grunder som tidigare. Deltidspensionens belopp räknas om så behövs ut på nytt i enlighet med punkt 6.4., om förvärvsinkomsterna väsentligen har förändrats.

När det nya pensionsfallet inträffar efter mer än sex månader från det deltidspensionen upphörde, räknas pensionen ut på nya grunder. Härvid bestäms den stabiliserade förvärvsinkomsten, deltidspensionsprocenten och pensionens maximibelopp i enlighet med den nya pensionsfallsdagen.

6.6. Registrerade tilläggsförmåner

Registrerade tilläggsförmåner utbetalas inte i samband med deltidspensionen. Tilläggspensionen beaktas inte heller när maximibeloppet för deltidspensionen uträknas. Av det registrerade tilläggspensionsskydd som intjänats fram till deltidspensioneringen bildas ett fribrev.

Då deltidspensionären under sin pensionstid förvärvsarbetar i ett APL-arbetsförhållande eller i en FöPL-LFöPL-verksamhet, anses detta vara ett nytt förvärvsarbete, till vilket arbetsgivaren eller företagaren kan ansluta ett registrerat tilläggspensionsskydd genom en särskild försäkring. Anvisningar om dess innehåll ges i cirkulär, när ändringarna i tilläggsförmånskartorna har fastställts.

7. BÖRJEDAG FÖR DELTIDSPENSIONEN SAMT DESS AVSLUTANDE (4 g § APL)

7.1. Börjedag för pensionsutbetalningen

Deltidspensionen börjar i regel utbetalas från början av den månad, som följer efter det villkoren för utfåendet av deltidspensionen har uppfyllts, dvs. efter det pensionsfallet inträffat.

Deltidspensionen kan utbetalas retroaktivt för högst sex månader räknat bakåt från ingången av den månad som följer efter pensionsansökan. Den retroaktiva pensionen utbetalas till pensionstagaren, emedan deltidspension och sjukdagpenning inte samordnas. Om arbetslöshetspenning utgetts för samma tid som den för vilken deltidspension skall betalas, återindriver dagpenningutbetalaren den dagpenning som utbetalats för mycket på samma sätt som i fråga om andra pensioner.

Exempel 20

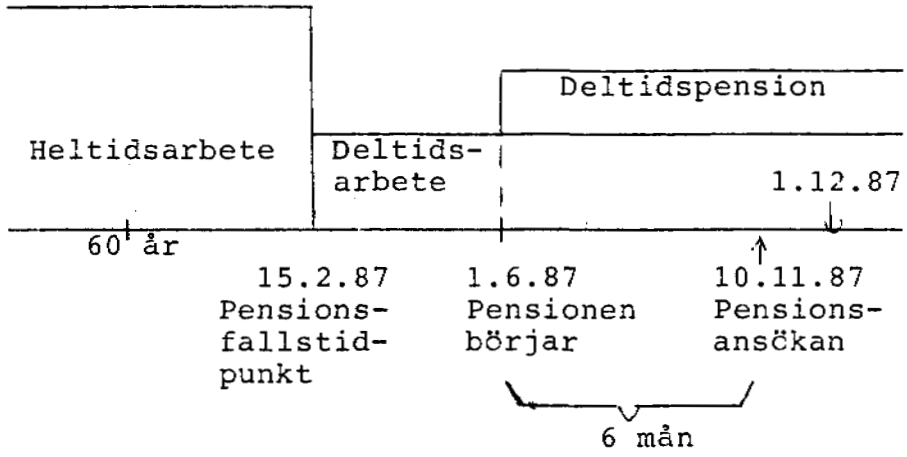

Om övergången till deltidsarbete har skett för mer än sex månader före ingången av den månad som följer efter pensionsansökan, bestäms pensionsfallstidpunkten i enlighet med börjedagen för deltidsarbetet, likväl tidigast den dag då 60 års åldern uppnåddes.

7.2. Pensionsbeslut då pensionen börjar

I beslut om deltidspension skall utöver de sedvanliga uppgifterna även anges, att pensionstagaren utan dröjsmål skall till pensionsanstalten anmäla sådana väsentliga ändringar som skett i deltidsarbetet. I beslutet skall individualiseras åtminstone följande ändringar, om vilka anmälan måste insändas.

- ändringar i arbetstidsarrangemangen, om den genomsnittliga veckoarbetstiden ändras
- andra än normala kollektivavtalsbaserade ändringar i förvärvsinkomsterna
- avslutat arbetsförhållande eller avslutad företagarverksamhet
- nytt arbetsförhållande eller ny företagarverksamhet
- annan arbets- eller tjänstepension har börjat
- andra ändringar i företagarverksamheten

Anmälan kan vara formfri eller ges på pensionsanstaltens för ändamålet fastställda blankett.

I samband med pensionsbeslutet måste det i tillräckligt tydliga ordalag påpekas vilka följderna är om sådan anmälan försummas, dvs. att pensionsutbetalningen kan avbrytas och att den felaktigt utbetalda pensionen kan återindrivas. (Om indragning av pensionen se punkt 9.)

Om deltidspensionen har indragits har arbetstagaren rätt att utfå pensionen när han på nytt uppfyller förutsättningarna för dess utfående (Om nytt beviljande av pensionen se punkt 6.5.).

8. ANNAN PENSION SOM FORTSÄTTNING PÅ DELTIDSPENSION

Deltidspensionstagaren anses ha påbörjat ett nytt arbetsförhållande eller ny FöPL-LFöPL-verksamhet när han fortsätter sitt arbete på deltid (2 § 2 mom. APL). Sålunda bildas ett fribrev av den fram till pensionsfallsdagen (denna medräknad) enligt APL, FöPL och LFöPL intjänade pensionen. I förvärvsarbetet under tiden med deltidspension intjänas ny pension särskilt för sig och skall försäkras på helt normalt sätt. Det skall här observeras, att av den intjänade pensionen bildas ett fribrev, fastän verksamheten som sådan skulle fortsätta under deltidspensionstiden.

När samordningsgrunden bestäms, höjs inte förvärvsinkomsterna under deltidspensionstiden med de koefficienter för vilka redogörs nedan i punkt 8.1.

8.1. Förhöjning för de äldre åldersklasserna (7 § APL, 5 § KAPL, 7 § FöPL och 8 § LFöPL)

Till följd av att arbetspensionssystemet gradvis träder i kraft förhöjs för en APL-KAPL-arbetstagare som är född före 1.1.1930 och en FöPL-LFöPL-företagare som är född före 1.1.1938, när hans ålders- eller invalidpension bestäms, pensionslönen eller arbetsinkomsten i förvärvsarbetet under deltidspensioneringen genom att

- den pensionsgrundande lönen i ett APL-arbetsförhållande under tiden med deltidspension (7 § APL),
- KAPL-lönerna under tiden med deltidspension, förutsatt att de överstiger de fastställda gränsbeloppen för pensionsgrundande lön per kalenderår (5 och 7 § KAPL) och
- den pensionsgrundande arbetsinkomst som fastställts för FöPL-LFöPL-verksamheten under tiden med deltidspension (7 § FöPL och 8 § LFöPL)

multipliceras med följande koefficienter som beror på pensionstagarnas födelseår.

Födelseår för APL- och KAPL-arbetstagare	Förhöjnings-koefficient	Födelseår för FöPL- och LFöPL-företagare
1924 eller tidigare	1.6	1932 eller tidigare
1925	1.5	1933
1926	1.4	1934
1927	1.3	1935
1928	1.2	1936
1929	1.1	1937

Exempel 21

En person (född 15.8.1926) flyttar över från ett APL-heltidsarbete till ett APL-deltidsarbete 1.11.1987 så, att han har rätt till deltidspension. Den pensionsgrundande lönen i heltidsarbetet är 8 000 mk/mån enligt index år 1987 och den intjänade pensionen 2 500 mk/mån. Lönen för deltidsarbetet är 3 000 mk/mån. Vi antar, att den deltidspensionsgrundande lönen även är 3 000 mk/mån. Deltidspensionsfallet inträffar 30.10.1987. Deltidspensionären avslutar sitt deltidsarbete vid 65 års åldern och ansöker om ålderspension.
Ålderspensionens belopp:

APL-heltidsarbete PL = 8 000 mk/mån	
	APL-deltidsarbete lön = 3 000 mk/må

30.10.1987

Då deltidspensionären är född år 1926 förhöjs hans pensionsgrundande lön för APL-arbetet under deltidspensionstiden med koefficienten 1,4 vid uträkning av ålderspensionen. Ålderspensionens belopp enligt index år 1987 är:

Intjänad pension för heltidsarbetet = 2 500 mk/mån

Deltidsarbetet har pågått 45 mån.

Intjänad pension för deltidsarbetet =

$\frac{45}{800}$ x 1.4 x 3 000 mk/mån = 236,25 mk/mån

Intjänad pension = 2 736,25 mk/mån

Samordningen inverkar inte på pensionen.

Exempel 22

En person har varit anställd i följande arbetsförhållanden:

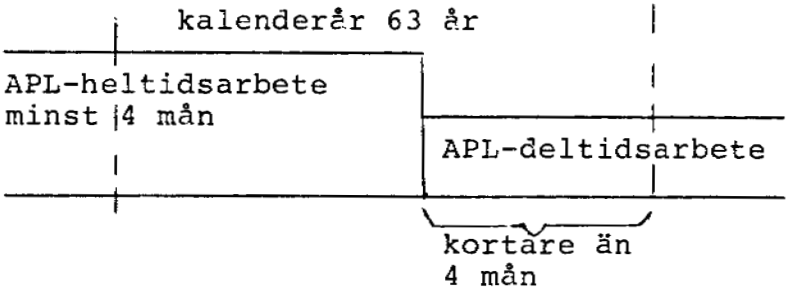

Den återstående tiden ansluts i exemplet till heltidsarbetet då ålderspensionen uträknas. Om deltidsarbetet pågår minst en månad under det år då 63 års åldern uppnås, bildas därav ett fribrev, vari den pensionsgrundande lönen förhöjs.

Om deltidsarbetsförhållandet pågår minst 4 mån under det år då 63 års åldern uppnås, ansluts den återstående tiden till deltidsarbetet vid ålderspensionens uträknande och samtidigt förhöjs den deltidspensionsgrundande lönen.

8.2. Ändring av deltidspension till invalidpension

Den pensionsanstalt som handlägger och fattar beslut på en invalidpensionsansökan bestäms helt enligt normala regler, liksom även invalidpensionsbeloppet, varvid de i punkt 8.1. angivna koefficienterna skall beaktas. Detta innebär, att den anstalt som betalar ut invalidpensionen kan vara en annan än den som betalar ut deltidspensionen.

Om deltidspensionstagaren inte ansöker om dagpenning enligt SFL, börjar invalidpensionen från ingången av den månad som följer efter det arbetsoförmågan börjat. Ifall invalidpensionen härvid beviljas för sådan tid, för vilken deltidspension redan betalas ut, räknas

deltidspensionen som en delbetalning av invalidpensionen.

Om deltidspensionstagare beviljas sjukdagpenning, vars belopp baserar sig på deltidsarbetsförtjänsten, betalas sjukdagpenningen ut jämsides med deltidspensionen. Härvid fastställs även primärtiden på normalt sätt och invalidpensionen börjar när primärtiden har upphört.

8.3. Ändring av deltidspension till ålderspension

När en deltidspensionstagare ansöker om ålderspension och avslutar sitt deltidsarbete vid uppnådd pensionsålder 65 år, beviljas ålderspension enligt de normala stadgandena att börja vid ingången av månaden efter 65-års dagen, dock med beaktande av de i punkt 8.1. angivna koefficienterna. Ålderpensionsansökan handlägger och beslut på ansökan ger den pensionsanstalt som beviljat deltidspensionen.

8.3.1. Deltidsarbete fortsättningsvis efter 65-års åldern (4 g § 2 mom. APL)

Om en APL-arbetstagare fortsätter att deltidsarbeta efter fyllda 65 år eller om en KAPL-arbetstagare eller en företagare inte ansöker om ålderspension vid fyllda 65 år utan fortsätter att deltidsarbeta, omvandlas deltidspensionen till en lika stor ålderspension från början av månaden efter den då 65-års dagen uppnåddes.

Den pension som ändrats från deltidspension till ålderspension uppdelas enligt de olika lagarna i delar med samma inbördes proportion som de fram till 65-års dagen intjänade pensionsdelarna förhåller sig till varandra. Härvid beaktas likväl inte den pension som intjänats i ett ännu pågående APL-arbetsförhållande.

När APL-arbetstagaren efter att ha avslutat sitt deltidsarbete eller när KAPL-arbetstagaren eller företagaren ansöker om ålderspension uträknas först den fram till 65-års åldern intjänade samordnade ålderspensionen. Från denna pension avdras den ålderspension, justerad att motsvara nivån vid 65-års åldern, som redan betalas ut. På skillnaden räknas sedan den i 5 § 3 mom. APL avsedda uppskovsförhöjningen varefter den förhöjda skillnaden justeras att motsvara indexnivån vid den tidpunkt då den slutliga ålderspensionen börjar. Den ovan anförda uppskjutna ålderspensionen läggs till den pension som redan betalas ut.

Om en deltidsarbetande person ansöker om ålderspension vid 65-års ålder och om pensionen kan beviljas, ändras deltidspensionen enligt normala stadganden till ålderspension. Sålunda beviljas pension för pågående KAPL-, FÖPL-, LFÖPL- och KoPL-förvärvsarbeten men inte för pågående APL-arbete.

Exempel 23

En person (född 15.8.1926) går över från heltidsarbete till deltidsarbete 1.11.1987 så, att han har rätt till deltidspension. Inkomstbortfallet som utgör grund för deltidspensionen är 5 000 mk/mån och deltidspensionen är 2 433,34 mk/mån (jfr exempel 18). Den pensionsgrundande lönen i heltidsarbetet är 8 000 mk/mån enligt indexnivån år 1987 och den däri intjänade pensionen 2 500 mk/mån. Lönen i deltidsarbetet är 3 000 mk/mån och den däri intjänade pensionen är 236,25 mk/mån (jfr exempel 21). Vi antar, att den pensionsgrundande lönen i deltidsarbetet också är 3 000 mk/mån. Deltidspensionsfallet inträffade 30.10.1987. Deltidspensionären avslutar sitt deltidsarbetsförhållande vid 66 års ålder och ansöker om ålderspension.

APL-heltidsarbete PL = 8 000 mk/mån	det deltidspensionsgrundande inkomstbortfallet = 5 000 mk/mån Deltidspensionen = 2 433,34 mk/mån
Intjänad pension = 2 500 mk/mån	Lönen i APL-deltids- arbetet = 3 000 mk/mån Intjänad pension 236,25 mk/mån

30.10.1987

Ålderspensionen vid 66 års ålder uträknas på följande sätt:

- Först uträknas den fram till 65 års åldern intjänade samordnade pensionen,

  2 500 mk/mån + 236,25 mk/mån = 2 736,25 mk/mån.

  Samordningen inverkar inte på pensionen.

- Från den samordnade pensionen avdras den redan utbetalda ålderspensionen i enlighet med indexnivån vid 65 års åldern,

  2 736,25 mk/mån - 2 433,34 mk/mån = 302,91 mk/mån.

- Skillnaden utökas med uppskovsförhöjningen för 12 månader och justeras med APL-index att motsvara nivån då den slutliga ålderspensionen börjar. I detta exempel saknas indexjusteringen.

  1,12 x 302,91 mk/mån = 339,26 mk/mån.

- Det slutliga ålderspensionsbeloppet är lika med summan av den uppskovsförhöjda skillnaden och den redan till betalning utgående ålderspensionen,

  Ålderspension = 339,26 mk/mån + 2 433,34 mk/mån = 2 772,60 mk/mån.

Registrerat tilläggspensionsskydd betalas ut först när deltidspensionären beviljas normal ålderspension. Tilläggspensionen omvandlas i enlighet med villkoren och grunderna för fribrev beträffande tilläggsförmåner att motsvara indexnivån då pensionen börjar.

Det sammanlagda ålderspensionsbeloppet är lika med summan av den som fortsättning på deltidspensionen till lika stort belopp beviljade ålderspensionen och den angivna uppskovsförhöjda ålderspensionsdelen.

8.4. Arbetslöshets- och familjepensionens belopp efter en deltidspension

Arbetslöshetspensionen är till sitt belopp lika stor som den heleffektiva invalidpension deltidspensionstagaren skulle ha beviljats om han hade blivit arbetsoförmögen i stället för arbetslös.

Om deltidspensionären dör räknas familjepensionen ut på grundvalen av den ålders-, arbetslöshets- eller invalidpension förmånslåtaren hade varit berättigad att utfå, om han på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen, eller ålderspensionerat sig.

Om förmånslåtaren har fortsatt att deltidsarbeta efter fyllda 65 år räknas familjepensionsbeloppet ut med den vid dödsfallet icke-samordnade ålderspensionen som grund.

9. ÖVERVAKNING AV PENSIONSTAGARNAS DELTIDSARBETE (17 a § APL)

9.1. Pensionstagarens skyldigheter

Pensionstagaren är skyldig att på eget initiativ till pensionsanstalten lämna uppgift om sådana ändringar som inverkar på hans rätt att erhålla pension eller på pensionens belopp (17 a § APL). Om denna skyldighet skall pensionstagaren informeras i samband med pensionsbeslutet. För detta har redogjorts i punkt 7.2.

9.2. Arbetsgivarens anmälningsskyldighet

Även arbetsgivaren är skyldig att till pensionsanstalten på dess begäran lämna uppgifter som behövs för att pension skall kunna erläggas (17 a § 3 mom. APL).

I praktiken innebär detta, att pensionsanstalten vid behov kan be arbetsgivaren lämna uppgifter om ett arbetsförhållande under deltidspensionstiden, vilket sker främst i de fall då nödvändiga uppgifter inte fås av pensionstagaren.

9.3. Pensionsanstaltens övervakningsåtgärder

Pensionsanstaltens övervakning baserar sig på förfrågningar som riktas till pensionstagaren med jämna mellanrum. Pensionsantalten övervakar, att förutsättningarna för utfående av pensionen alltjämt är för handen. Övervakningen sker i regel sex månader efter den förra handläggningen av ärendet.

Pensionsanstalten sänder den första förhandsifyllda övervakningsblanketten till pensionstagaren i allmänhet sex månader efter det pensionsbeslutet givits och därefter var sjätte månad om pensionstagaren inte meddelat om några ändringar i förvärvsarbetet till pensionsanstalten. Den övervakningsblankett som tillsänds arbetstagare och företagare medföljer här som bilaga.

Pensionstagaren förväntas återsända blanketten inom två veckar från mottagandet till pensionsanstalten, som kontrollerar pensionsbeloppet och den fortsatta rätten till pension.

Om pensionstagaren inte återsänder blanketten inom föreskriven tid, avbryts pensionsutbetalningen från början av den följande möjliga utbetalnigsmånaden efter förfrågningsmånaden fram till dess utredning har inlämnats (17 a § 2 mom. APL). Över avbrytandet ges ett med besvärsanvisning försett beslut. Här skall observeras, att arbetsgivaren inte kontaktas för att svar på förfrågan inte erhållits.

När pensionstagaren efter ett avbrytande har återsänt förfrågningsblanketten, ges beslut över fortsättning, ändring eller indragning av pensionen.

Pensionsbeloppet justeras, om lönen har ändrats eller väsentligen avviker från den allmänna löneutvecklingen.

När pensionsbeloppet justeras, skall pensionsbeslut jämte uträkning ges därför, varefter övervakningsåtgärderna inleds sex månader efter justeringsbeslutet. För ny uträkning av deltidspensionen har redogjorts i punkt 6.4.

Om pensionsbeloppet minskar eller indras retroaktivt, skall den pension som utgivits för mycket återindrivas i enlighet med 21 a § 3 mom. APL.

När pensionstagaren fyller 65, upphör övervakningen och begås på det sätt som anges i punkt 8.3.

9.4. Indragning av deltidspension

Deltidspensionen indras av följande orsaker om förutsättningarna för dess utfående inte uppfylls (4 g § 2 mom. APL). Deltidspensionen kan i övrigt indras retroaktivt utom av den orsak som anges i punkt 2.

1. Pensionstagaren börjar utfå i 8 § 4 mom. APL åsyftad eller annan motsvarande pension.

2. Pensionstagaren uteblir mer än sex veckor i en följd från deltidsarbetet. I denna tidsperiod inräknas inte semester, inte heller tid då arbetstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (4 f § 1 mom. 6 punkten APL). Dagpenning enligt olycksfallsförsäkringslagen jämställs i detta fall med dagpenning enligt SFL.

   På grund av en sex veckor i en följd pågående bortavaro från deltidsarbetet kan deltidspensionen indras vid slutet av den månad då deltidsarbetet upphör, om pensionstagaren har meddelat att han avslutar sitt deltidsarbete och att han inte ämnar skaffa sig ett nytt deltidsarbete.

   Om pensionssökanden meddelar, att han under sex veckors tiden söker arbete (arbetslös arbetssökande) eller om han permitterats, förblir pensionsanstalten under dessa sex veckor i väntan på att han får arbete. Under denna tid utbetalas förtjänstavvägd dagpenning som minskats med deltidspensionens belopp. Om inget arbete finns att få, indras pensionen vid slutet av 6-veckors perioden och dagpenning ökar i motsvarande mån.

3. Den genomsnittliga arbetstiden per vecka är under 16 timmar eller över 28 timmar. Den genomsnittliga arbetstiden beräknas för en period om högst 16 veckor (4 f § 1 mom. 5 punkten APL).

4. Förvärvsinkomsten av deltidsarbetet fyller inte de i 4 f § 1 mom. 7 punkten APL definierade gränskraven på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet fastställt.

Då deltidspensionen indras ger pensionsanstalten ett indragningsbeslut, varav skall framgå:

- från vilken dag pensionen indras
- av vilka orsaker pensionen indras.

Ett avbrott om mer än sex veckor i förvärvsarbetet kan även ha inträffat under retroaktiv tid, varvid pensionen indras och ett indragningsbeslut ges som då även gäller eventuell återindrivning. Beslut över att pensionen börjar på nytt på samma grunder som tidigare ges, ifall samtliga förutsättningar för utfående av pensionen är för handen.

10. ANSVARSFÖRDELNING

Deltidspensionen är enligt 12 § APL en pension som bekostas gemensamt. Noggrannare anvisningar om bekostandet av deltidspensionen och om beräkning av den fonderade delen i den pension som beviljas som fortsättning på deltidspensionen kommer att ingå i ansvarsfördelningsgrunderna, vilka senare sänds till pensionsanstalterna för kännedom i ett särskilt cirkulär.

11. IKRAFTTRÄDANDE

Stadgandena om deltidspension träder i kraft 1.1.1987. I ikraftträdelsestadgandena för APL, KAPL, LFÖPL och FöPL stadgas därtill, att vid bestämmandet av rätt till deltidspension skall också beaktas övergång till deltidsarbete innan lagändringarna träder i kraft.

Deltidspension kan beviljas med början från 1.1.1987, om samtliga förutsättningar för dess utfående föreligger 31.12.1986.

Vid rådgivningen till pensionssökandena skall utgångspunkten vara den, att övergång till deltidsarbete inte skall ske innan samtliga förutsättningar för beviljande av deltidspension med säkerhet konstaterats vara för handen.

Om övergången till deltidsarbetet skett före 1.1.1987 tillämpas samma förfarande som vid övergång till deltidsarbete före 60-års åldern och för vilket redogjorts i punkt 2.4.

I lagarnas ikraftträdelsestadganden utsägs, att åtgärder för verkställigheten av lagstadgandena kan vidtas innan de träder i kraft. Detta innebär, att pensionsansökningar kan tas emot och pensionsbeslut kan ges redan före lagarnas ikraftträdande.

Nr 603

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

Given i Nådendal den 8 augusti 1986

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 2 § 2 mom., 4 § 1 mom., 7 b § 1 mom. och 12 § 1 mom. 4 punkten,

dessa lagrum sådana de lyder, 2 § 2 mom. i lag av den 29 december 1972 (934/72), 4 § 1 mom. i lag av den 18 juni 1971 (500/71), 7 b § 1 mom. i lag av den 18 januari 1985 (50/85) och 12 § 1 mom. 4 punkten i lag av den 28 juli 1978 (593/78), samt

fogas till lagen nya 4 f, 4 g och 5 c §§, till 7 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 30 december 1965, den 15 december 1978 och den 31 december 1985 (707/65, 980/78 och 1120/85) ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., samt till lagen en ny 17 a § som följer:

2 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Vid tillämpningen av denna lag anses ett arbetsförhållande ha upphört vid utgången av den dag, för vilken på grundval av arbetsförhållandet senast betalades lön innan arbetsförhållandet bröts eller innan i 4 § 3 mom. angiven arbetsoförmåga inträdde eller i 4 e § nämnd individuell förtidspension började. Fortsätter arbetstagaren att arbeta efter det att arbetsoförmågan inträtt, anses han stå i nytt arbetsförhållande. Arbetstagare som erhåller i 4 f § nämnd deltidspension anses likaså stå i nytt arbetsförhållande inom denna lags tillämpningsområde då han fortsätter att arbeta i deltidsarbete. Om sådana i 1 § 1 mom. 2 punkten åsyftade förutsättningar som skall föreligga för att ett arbetsförhållande skall falla inom lagens tillämpningsområde upphör att gälla medan arbetsförhållandet alltjämt fortgår, anses arbetsförhållandet ha upphört redan då arbetsgivaren gjort anmälan om förändringen till pensionsanstalten. Om nämnda förutsättningar senare på nytt är för handen, förfars som om ett nytt arbetsförhållande då hade begynt. Den tid under vilken arbetstagaren fullgjort värnplikt i aktiv tjänst räknas inte in i den tid arbetsförhållandet fortgått.

— — — — — — — — — — — — — — —

Pensionsrätt

4 §

Arbetstagare har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt hans anhöriga till familjepension enligt denna lag. Grundar sig rätten att erhålla pension på två eller flera arbetsförhållanden, sammanräknas de på varje arbetsförhållande grundade pensionerna på det sätt som stadgas nedan.

— — — — — — — — — — — — — — —

4 f §

Berättigad till deltidspension är arbetstagare som har fyllt 60 men inte 65 år och övergått till deltidsarbete, förutsatt att

Regeringens proposition 61/86
Socialutsk. bet. 10/86
Stora utsk. bet. 75/86

1) han inte har rätt att erhålla i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension;

2) han under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft sådant arbete på heltid som berättigar till grundpension som avses i 8 § 4 mom. eller till annan därmed jämförlig pension;

3) på grundvalen av hans till tillämpningsområdet för denna lag hörande arbetsförhållande, den tid som återstår tills pensionsåldern uppnås skulle beaktas när pensionen fastställs, om han blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar;

4) han under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början i sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension; på grundvalen av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden, på vilka lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden tillämpas, beaktas den pensionsgrundande tiden därvid på det sätt som stadgas i 4 § 5 mom. i nämnda lag;

5) hans arbetstid i arbete på vilken denna lag tillämpas har minskat så, att den återstående arbetstiden i medeltal, arbetstiden även i annat i 2 punkten nämnt förvärvsarbete medräknad, utgör sammanlagt minst 16 timmar och högst 28 timmar i veckan; varierar arbetstiden per vecka, beräknas den återstående arbetstiden som medelvärde under en period av högst 16 veckor;

6) han inte uteblir från arbetet en längre tid än sex veckor i följd; i denna period om sex veckor inräknas inte semester eller tid för vilken arbetstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen; och att

7) hans förvärvsinkomst har nedgått så, att hans förvärvsinkomst av deltidsarbete som åsyftas i 5 punkten utgör minst 35 och högst 70 procent av de sammanräknade stabiliserade förvärvsinkomsterna av förvärvsarbete som nämns i 2 punkten; dock skall förvärvsinkomsten minst uppgå till det markbelopp som stadgas i 1 § 1 mom. 2 punkten, och minskningen i arbetstiden får inte väsentligt skilja sig från nedgången i förvärvsinkomsterna.

Arbetstagaren anses ha i 1 mom. 2 punkten nämnt förvärvsarbete på heltid, om hans arbetstid har varit lika lång som den i respektive bransch normalt tillämpade maximala arbetstiden för arbetstagare på heltid, eller om arbetstagaren samtidigt har två eller flera i 1 mom. 2 punkten nämnda förvärvsarbeten och hans sammanlagda arbetstid är minst 35 timmar i veckan.

När deltidspension fastställs, betraktas som stabiliserad förvärvsinkomst den pensionsgrundande lönen i det arbetsförhållande, på grundvalen av vilket vid fastställandet av pension skulle beaktas den återstående tiden till pensionsåldern, om arbetstagaren vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar hade blivit arbetsoförmögen.

Undantag från de villkor som stadgas i 1 mom. 7 punkten kan av särskilda skäl göras i enlighet med vad social- och hälsovårdsministeriet föreskriver.

4 g §

Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden närmast efter den då arbetstagaren fyllt 60 år, likväl inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om deltidspension gjordes.

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de i 4 f § stadgade villkoren för erhållande av pension. Beviljas invalid- eller arbetslöshetspension för den tid för vilken deltidspension betalts, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invalid- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren alltjämt fortsätter i deltidsarbete efter att ha fyllt 65 år, förvandlas deltidspensionen, utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag, till en lika stor ålderspension. När arbetstagaren upphör med deltidsarbetet utbetalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 5 § 3 mom.

Har deltidspension indragits i enlighet med 2 mom., har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han uppfyller de i 4 f § stadgade villkoren. Börjar deltidspension på nytt inom sex månader från det att den tidigare deltidspensionen upphörde, beviljas pensionen på de tidigare grunderna, om inte annat följer av 5 c § 4 mom.

5 c §

Deltidspensionens belopp är, om inte annat följer av 2 och 3 mom., för arbetstagare som fyllt 60 år 44 procent av skillnaden mellan den enligt 4 f § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärvsinkomsten av förvärvsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärvsinkomsten av förvärvsarbete på deltid inom denna lags tillämpningsområde. Börjar delpensionen senare än vid ingången av den månad som följer efter det arbetstagaren fyllt 60 år, höjs nämnda procenttal

med 1/3 procentenhet för varje månad med vilken arbetstagarens ålder överskrider 60 år när deltidspensionen börjar.

Har arbetstagaren samtidigt två eller flera i 4 f § 1 mom. 2 punkten nämnda förvärvsarbeten, och är skillnaden mellan de sammanlagda, i 4 f § 3 mom. angivna förvärvsinkomsterna före arbetstagarens övergång till deltidsarbete och de sammanlagda förvärvsinkomsterna under deltidsarbetet mindre än den skillnad som nämns i 1 mom., beräknas deltidspensionens belopp på den mindre skillnaden.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den i enlighet med 8 § samordnade pension som arbetstagaren enligt de lagar och pensionsstadgor eller det pensionsreglemente som avses i 8 § 4 mom. har intjänat före den tidpunkt då deltidspensionen börjar.

Deltidspensionens belopp beräknas på nytt, om det i deltidspensionstagarens förvärvsinkomster under deltidsarbete har skett en förändring som väsentligt avviker från den allmänna löneutvecklingen.

7 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Om arbetstagaren är född före den 1 januari 1930, höjs vid fastställandet av ålders- eller invalidpension den pensionsgrundande lönen, bestämd på grundval av arbetsförhållande som fortgått medan deltidspension betalts, med följande koefficienter:

Födelseår	Koefficient
1924 eller tidigare	1,6
1925	1,5
1926	1,4
1927	1,3
1928	1,2
1929	1,1

— — — — — — — — — — — — — — —

7 b §

Har arbetstagare erhållit i lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten, höjs annan pension än deltidspension med ett arbetslöshetstillägg. Har arbetstagaren under hela kalenderåret stått i samma, av denna lag omfattat arbetsförhållande, berättigar för detta år utbetald arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten likväl inte till arbetslöshetstillägg, om inte arbetstagarens arbetsförhållande, som omfattas av denna lag, upphört inom tre år efter utgången av förstnämnda kalenderår eller om inte arbetstagaren under samma kalenderår förtjänat lön, som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, till minst det gränsbelopp som avses i 5 § 1 mom. i nämnda lag. Dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalts för tiden före ingången av det kalenderår, under vilket arbetstagaren fyllt 23 år, samt för det år, under vilket pensionsfallet inträffat, och för det föregående kalenderåret berättigar likväl inte till arbetslöshetstillägg.

— — — — — — — — — — — — — — —

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna bestämmes och de omkostnader pensionsanstalterna åsamkas av pensionerna fördelas mellan pensionsanstalterna, försåvitt dessa ej annorlunda överenskommit, på följande sätt:

— — — — — — — — — — — — — — —

4) för övriga ålders-, invalid- och familjepensioner, med undantag av belopp enligt 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, samt för de delar av pensionerna som överstiger de i 1—3 punkten angivna beloppen, för arbetslöshetspension och deltidspension samt för kostnader föranledda av en allmän förändring i premiernas eller fondernas beräkningsgrunder och för den i 9 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden angivna andelen i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lag svarar pensionsanstalterna gemensamt enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för de olika slagen av kostnader; samt

— — — — — — — — — — — — — — —

17 a §

Pensionstagare är skyldig att till pensionsanstalten anmäla sådana ändringar som inverkar på hans rätt att erhålla pension eller på pensionens belopp.

Pensionsanstalten kan vid behov av pensionstagaren kräva utredning över omständigheter som påverkar pensionens belopp och utredning över att han fortfarande uppfyller villkoren för erhållande av pension. Har pensionstagaren inte tillställt pensionsanstalten nämnda utredning inom en av anstalten utsatt skälig tid, kan anstalten förordna att utbetalningen av pensionen skall avbrytas till dess utredningen inlämnats.

Arbetsgivaren är även skyldig att till pensionsanstalten på dess begäran lämna de uppgifter som avses i 2 mom. och som behövs för att pension skall kunna betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Nådendal den 8 augusti 1986

Då rätt till deltidspension bestäms skall också beaktas övergång till deltidsarbete innan denna lag träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Matti Puhakka*

Nr 604

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

Given i Nådendal den 8 augusti 1986

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden 1 § 1 mom., 4 § 5 mom. och 9 § 1 mom. 3 punkten,

dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag av den 26 juni 1981 (473/81), 4 § 5 mom. i lag av den 14 december 1979 (917/79) och 9 § 1 mom. 3 punkten i lag av den 20 september 1974 (750/74), samt

fogas till 5 §, i stället för det genom lag av den 18 april 1986 (284/86) upphävda 8 mom., ett nytt 8 mom. som följer:

1 §

För arbetstagare som är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som därom stadgas genom förordning, arbetar inom annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt i fråga om sådana arbetstagares anhöriga familjepensionsskydd i enlighet med denna lag. Om inte annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3, 5 och 6 mom., 4 a—4 d, 4 f och 4 g §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—10 och 12 §§, 13 § 3 mom., 14, 15 a—18 och 19 a—23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

— — — — — — — — — — — — — — — —

4 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Arbetstagare är berättigad till arbetslöshetspension och deltidspension, om annat inte följer av denna lag, på det sätt som stadgas i lagen om pension för arbetstagare. Den tid som enligt 4 f § 1 mom. 3 punkten i nämnda lag återstår till pensionsåldern motsvarar i 7 § 1 mom. angiven lön. Den i 4 f § 1 mom. 4 punkten lagen om pension för arbetstagare nämnda pensionsgrundande tiden av fem år beräknas i månader på grundval av de arbetsförtjänster som under de sistförflutna 15 kalenderåren erhållits i arbetsförhållanden på vilka denna lag tillämpas, genom att beloppet av arbetsförtjänsten under kalenderåret divideras med det markbelopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten i nämnda lag. Härvid beaktas endast hela månader, likväl högst så många månader att de tillsammans med övriga i 4 f § 1 mom. 4 punkten lagen om pension för arbetstagare angivna pensionsgrundande tider utgör 12 månader per kalenderår. När deltidspension fastställs, betraktas som stabiliserad förvärvsinkomst den i 7 § 1 mom. nämnda lön, som skulle räknas såsom berättigande till pension om arbetstagaren blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då delpensionen börjar.

5 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Är arbetstagaren född före den 1 januari 1930, höjs vid fastställandet av ålders- och invalidpen-

Regeringens proposition 61/86
Socialutsk. bet. 10/86
Stora utsk. bet. 75/86

sion den pensionsgrundande lönen, bestämd på grundvalen av arbetsförtjänster som erhållits medan deltidspension betalts, med följande koefficienter:

Födelseår	Koefficient
1924 eller tidigare	1,6
1925	1,5
1926	1,4
1927	1,3
1928	1,2
1929	1,1

9 §

För det i denna lag stadgade pensionsskyddet svara de i 2 § avsedda pensionsanstalterna, såframt de icke annorlunda överenskommit, på följande sätt:

— — — — — — — — — — — — — — —

3) för övriga ålders-, invalid- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas i enlighet med 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare samt för de delar av pension som överstiger i 1 och 2 punkten nämnda belopp, för arbetslöshetspension och deltidspension samt för motsvarande pensioner och delar av pensioner i enlighet med minimipensionsskyddet, som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, och för pensionsskyddscentralens kostnader svarar pensionsanstalterna tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare nämnd verksamhet, på det sätt som stadgas i 12 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om pension för arbetstagare; samt

— — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Då rätt till deltidspension bestäms skall också beaktas övergång till deltidsarbete innan denna lag träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Nådendal den 8 augusti 1986

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Matti Puhakka*

Nr 605

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

Given i Nådendal den 8 augusti 1986

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare 6 § 1 mom., 6 c § 3 mom., 8 § 6 och 7 mom. samt 19 § 1 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 6 § 1 mom. i lag av den 26 juli 1985 (668/85), 6 c § 3 mom. i lag av den 29 april 1980 (294/80), 8 § 6 mom. i lag av den 28 juli 1978 (595/78), 8 § 7 mom. i lag av den 18 juni 1971 (502/71) samt 19 § 1 mom. i lag av den 13 juni 1986 (460/86), som följer:

6 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension, deltidspension och familjepension samt pensionens storlek bestäms, om inte annat följer av denna lag, på det sätt som stadgas i lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad som i nämnda lag är stadgat om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid. En förutsättning för erhållande av deltidspension är att lantbruksföretagaren minskar sin av denna lag omfattande verksamhet till hälften eller helt och hållet upphör med den och att hans återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten lagen om pension för arbetstagare. Lantbruksföretagaren skall för pensionsanstalten förete tillräcklig utredning om minskningen av sin arbetstid. När deltidspensionens belopp uträknas, betraktas som lantbruksföretagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga arbetsinkomsten under de fyra kalenderåren närmast före övergången till deltidsarbete och såsom arbetsinkomst av deltidsarbete hälften därav. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så, att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och den av födelseåret beroende minskningen sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

— — — — — — — — — — — — —

Regeringens proposition 61/86
Socialutsk. bet. 10/86
Stora utsk. bet. 75/86

6 c §

— — — — — — — — — — — — — —

Om generationsväxlingspension beviljas den som erhållit invalidpension eller deltidspension, indras invalidpensionen eller deltidspensionen från närmast följande möjliga förfallodag till den del pensionen grundar sig på företagarverksamhet enligt denna lag. Efter generationsväxlingspensionens begynnelsetidpunkt utbetalda rater av invalidpension eller deltidspension, som skall indras, anses såsom delbetalningar av generationsväxlingspensionen.

— — — — — — — — — — — — — —

8 §

— — — — — — — — — — — — — —

Då försäkringen begynner, fastställer lantbruksföretagarnas pensionsanstalt arbetsinkomsten för lantbruksföretagaren. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare förändras väsentligt, justeras arbetsinkomsten på ansökan. Pensionsanstalten kan även självmant justera arbetsinkomsten. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Efter det kalenderår under vilket företagaren har fyllt 62 år justeras arbetsinkomsten endast om de i 1 § nämnda försäkringsförutsättningarna inte föreligger i fråga om lantbruksföretagaren. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för lantbruksföretagare som får deltidspension hälften av den i 6 § 1 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten erhålls genom att de fastställda och i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsinkomsternas sammanlagda belopp divideras med motsvarande tid. Har för lantbruksföretagaren fastställts arbetsinkomst för tiden efter det han fyllt 23 år, beaktas inte när den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms arbetsinkomsterna innan nämnda ålder nåddes och motsvarande tid. Är lantbruksföretagaren född före den 1 januari 1938, höjs vid fastställandet av ålders- eller invalidpension hans i 6 mom. nämnda, för deltidspensionstiden fastställda pensionsgrundande arbetsinkomst med följande koefficienter:

Födelseår	Koefficient
1932 eller tidigare	1,6
1933	1,5
1934	1,4
1935	1,3
1936	1,2
1937	1,1

— — — — — — — — — — — — — —

19 §

Om inte annat följer av denna lag, skall dessutom i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 3 och 4 mom., 4 och 4 b—4 g §§, 5 § 2—5 mom., 5 b, 5 c, 7 a och 7 c—9 a §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

— — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Då rätt till deltidspension bestäms, skall också beaktas övergång till deltidsarbete innan denna lag träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Nådendal den 8 augusti 1986

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Matti Puhakka*

Nr 606

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

Given i Nådendal den 8 augusti 1986

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare 5 § 1 mom., 7 § 2 och 3 mom. samt 17 § 1 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 5 § 1 mom. i lag av den 26 juli 1985 (669/85), 7 § 2 mom. i lag av den 28 juli 1978 (596/78), 7 § 3 mom. i lag av den 18 juni 1971 (503/71) och 17 § 1 mom. i lag av den 13 juni 1986 (461/86), som följer:

5 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension, deltidspension och familjepension samt pensionens storlek bestäms, om inte annat följer av denna lag, på det sätt som stadgas i lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad som i nämnda lag är stadgat om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid. En förutsättning för erhållande av deltidspension är att företagaren minskar sitt av denna lag omfattande förvärvsarbete till hälften eller helt och hållet upphör med det och att hans återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten. Om han fortsätter med sin företagarverksamhet förutsätts det likväl att hans återstående arbetsinkomst uppgår till minst det belopp som avses i 1 § 3 mom. 2 punkten. Företagaren skall för pensionsanstalten förete tillräcklig utredning om minskningen av sin arbetstid. När deltidspensionens belopp uträknas, betraktas såsom företagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga inkomsten under de sista fyra kalenderåren omedelbart före övergången till deltidsarbete, och såsom arbetsinkomst av deltidsarbete hälften därav. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så, att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och den av födelseåret beroende minskningen sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

Regeringens proposition 61/86
Socialutsk. bet. 10/86
Stora utsk. bet. 75/86

7 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Då försäkringen begynner, fastställer pensionsanstalten företagarens arbetsinkomst. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare ändras väsentligt, justeras arbetsinkomsten på ansökan. Pensionsanstalten kan även självmant justera arbetsinkomsten. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Efter det kalenderår under vilket företagaren har fyllt 62 år justeras arbetsinkomsten endast om de i 1 § nämnda försäkringsförutsättningarna inte föreligger i fråga om företagaren. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för företagare som får deltidspension hälften av den i 5 § 1 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten erhålls genom att de fastställda och i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsinkomsternas sammanlagda belopp divideras med motsvarande tid. Har för företagaren fastställts arbetsinkomst för tiden efter det att han fyllt 23 år, beaktas inte när den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms arbetsinkomsterna innan nämnda ålder nåddes och motsvarande tid. Är företagaren född före den 1 januari 1938, höjs vid fastställandet av ålders- eller invalidpension hans i 2 mom. nämnda, för deltidspensionstiden fastställda pensionsgrundande arbetsinkomst med följande koefficienter:

Födelseår	Koefficient
1932 eller tidigare	1,6
1933	1,5
1934	1,4
1935	1,3
1936	1,2
1937	1,1

— — — — — — — — — — — — — — —

17 §

Om inte annat följer av denna lag, skall dessutom i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 1, 3 och 4 mom., 4 och 4 b—4 g §§, 5 § 2—5 mom., 5 b, 5 c, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

— — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Då rätt till deltidspension bestäms, skall också beaktas övergång till deltidsarbete innan denna lag träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Nådendal den 8 augusti 1986

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Matti Puhakka*

Nr 607

Lag
om ändring av 27 § sjukförsäkringslagen

Given i Nådendal den 8 augusti 1986

I enlighet med riksdagens beslut ändras 27 § 6 mom. sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963, sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (471/81), som följer:

27 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Dagpenning utges oberoende av sådan deltidspension som avses i 4 f § lagen om pension för arbetstagare eller sådan delpension som avses i 5 b § i nämnda lag eller motsvarande annan än full invalidpension, om den försäkrades rätt till nämnda pension har begynt före ingången av det kalenderår till vilket de arbetsinkomster hänför sig som ligger till grund för fastställandet av dagpenningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Nådendal den 8 augusti 1986

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Matti Puhakka*

Regeringens proposition 61/86
Socialutsk. bet. 10/86
Stora utsk. bet. 75/86

Nr 608

Lag

om ändring av 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Given i Nådendal den 8 augusti 1986

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 16 § lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) ett nytt 6 mom. som följer:

16 §

Rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten

— — — — — — — — — — — — — — —

För den som erhåller deltidspension bestäms rätten till dagpenning avvägd enligt förtjänsten i enlighet med läget vid den tidpunkt då deltidspensionen började. Detsamma gäller den som har erhållit deltidspension omedelbart innan han fick dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Nådendal den 8 augusti 1986

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Matti Puhakka*

Regeringens proposition 61/86
Socialutsk. bet. 10/86
Stora utsk. bet. 75/86

FÖRFRÅGAN till
Arbetstagare
Datum

MALL

Handläggare

För kontroll av Er rätt till deltidspension uppmanar vi Er att omsorgsfullt fylla i denna blankett och att returnera den till oss i bifogade kuvert.

Vi ber Er svara före , för att pensionsutbetalningen inte skall avbrytas.

PENSIONSTAGARE	Pensionstagarens namn	Personbeteckning
PENSIONSBESLUT	Pensionsbeslutet givet	Pensionsärendenummer
NUVARANDE ARBETSTID PER VECKA	Veckoarbetstiden är under perioden ☐ densamma som då pensionen började/kontrollerades datum ☐ ändrad Om arbetstiden ändrats, besvara då även följande fråga om den ändrade arbetstiden	
ÄNDRAD ARBETSTID PER VECKA	Arbetstiden har ändrats, från datum	varit, timmar/vecka
	Den ändrade arbetstiden är ☐ varaktig ☐ tillfällig	fram till, datum
NUVARANDE LÖNENIVÅ	Lönen är under perioden ☐ densamma som då pensionen började/kontrollerades datum ☐ ändrad Den nuvarande lönenivån är mk/mån	
ARBETSGIVARE	Den arbetsgivare, hos vilken Ni deltidsarbetar Namn Adress	
UNDERSKRIFT	Datering och underskrift	Telefonnummer

Små förändringar i arbetstiden och/eller i lönenivån orsakar inte justering av pensionsbeloppet.

Handläggare

FÖRFRÅGAN till
Företagare
Datum

MALL

För kontroll av Er rätt till deltidspension uppmanar vi Er att omsorgsfullt fylla i denna blankett och att returnera den till oss i bifogade kuvert.

Vi ber Er svara före , för att pensionsutbetalningen inte skall avbrytas.

PENSIONSTAGARE	Pensionstagarens namn	Personbeteckning
PENSIONSBESLUT	Pensionsbeslutet givet	Pensionsärendenummer
NUVARANDE FÖRETAGARVERKSAMHET	Företagarverksamheten är under perioden ☐ densamma som då pensionen började ☐ ändrad Om företagarverksamheten har ändrats, besvara då även följande frågor.	
ÄNDRAD FÖRETAGARVERKSAMHET	Företagarverksamheten har ändrats	från, datum
	Ändringen i företagarverksamheten är ☐ varaktig ☐ tillfällig	fram till, datum
FÖRETAGARVERKSAMHETEN EFTER ÄNDRINGEN	Årsarbetsinkomst enligt uppskattning	mk/år
UNDERSKRIFT	Datering och underskrift	Telefonnummer

Små förändringar i företagarverksamheten orsakar inte justering av pensionsbeloppet.

UTREDNING ÖVER

☐ **Avslutandet av företagarförsäkringen**
☐ **Företagarverksamheten efter deltidspensioneringen**

Personbeteckning

Telefon, hem | arbete

FöPL-försäkringsnummer

Vänligen ber vi Er lämna följande tilläggsuppgifter om avslutandet/omfattningen av Er under lagen om pension för företagare lydande verksamhet.

UPPGIFTER OM FÖRETAGARVERKSAMHETEN ELLER YRKESUTÖVNINGEN	☐ Jag har helt upphört med företagarverksamheten/rörelsen/yrkesutövningen — När, datum
	☐ Jag fortsätter delvis med företagarverksamheten — Hur många timmar — per dag / per vecka / per månad
	Vilka arbetsuppgifter har Ni avstått ifrån
	Vem sköter nu de arbetsuppgifter Ni avstått ifrån
	Har FöPL-försäkring tagits för denna person — Hos vilken pensionsanstalt ☐ Ja ☐ Nej
	☐ Jag har gjort anmälan om avslutad näringsverksamhet — När, datum Till
	☐ Jag har inte gjort ovannämnda anmälan
UPPGIFTER OM FÖRETAGET	☐ Jag äger fortfarande företaget — ☐ verksamhet fortsätter som förut ☐ verksamheten har inskränkts (utredning i tilläggsuppgifterna)
	Företaget sköts av
	☐ Företaget har sålts — Åt vem — När, datum
	☐ Företagets verksamhet har helt upphört — När, datum
TILLÄGGSUPPGIFTER	
DATERING OCH UNDERSKRIFT	Ort och tid — Företagarens underskrift

ETK 2171